

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۴/۱۹

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۰۶/۰۱

راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ دشمن در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

چکیده:

حجت الاسلام و المسلمین احمد گنج‌خانی*

نفوذ در ساختارهای کلی جامعه اسلامی ایران امر بدیع و نوظهوری نیست و اساس نفوذ غرب در همه ابعاد از یک تفکر سلطه‌جویانه نشأت گرفته است که نیاز به خنثی نمودن این مهم با استفاده از تمامی ظرفیت‌ها به‌ویژه اندیشه‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) ضروری و حائز اهمیت است و هدف از این پژوهش ارائه راهکارهای قرآنی با تأکید بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی ایران بوده و این پژوهش با روش تحلیلی-توصیفی (و در ساختار یک مطالعه کیفی) با مراجعه به کتب، مقالات، اسناد و سایت رهبری تدوین شده است و اندیشه‌های قرآنی از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، می‌تواند از جنبه‌های مختلفی به‌ویژه در چارچوب پارامترهای اعتقادی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بررسی شود. در حوزه اعتقادی راهکارهایی مثل تقویت ایمان دینی با تمسک به اسلام و قرآن، ترویج عبادت و بندگی و در حوزه سیاسی به راهکارهای شناخت دشمن، حفظ استقلال و نفی سلطه، تقویت بنیه نظامی و در حوزه اجتماعی به راهکارهای تقویت خودباوری، حس اعتماد به نفس در مردم؛ در حوزه اقتصادی به راهکارهای توسعه و اقتصاد مقاومتی می‌توان اشاره نمود؛ بنابراین مقابله با نفوذ دشمن جهت نجات جامعه نسبت به تهدیدات می‌تواند زمینه‌ساز تحولات اساسی در فرهنگ جامعه شود و همچنین بررسی‌ها نشان داده از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) مبارزه و مقابله با نفوذ دشمن در اولویت اول قرار دارد و با شناخت این راهکارها، اساسی‌ترین قدم‌ها، برای جلوگیری از رشد آنها برداشته می‌شود.

واژگان کلیدی: فرهنگ، نفوذ فرهنگی، راهکارهای قرآنی

Quranic solutions to deal with the influence of the enemy in Islamic Republic of Iran with an emphasis on the thought of Imam Khamenei

Abstract

Infiltrating the general structures of Iran's Islamic society is not a new and emerging issue. The basis of western influence in all dimensions originates from a hegemonic thinking. that the need to neutralize this problem by using all the capacities, especially the thoughts of Imam Khamenei (Madzalah al-Aali) is necessary and important, and the purpose of this research is to provide Quranic solutions with an emphasis on the thought of Imam Khamenei (Madzalah al-Aali) in dealing with the influence of enemies. Iran's Islamic Revolution and this research was compiled with analytical-descriptive method (and in the structure of a qualitative study) with reference to books, articles, documents and leadership website. And the Quranic thoughts

* طلبه مشغول به تحصیل سطح ۴ حوزه علمیه قم - Ahmadganjkhani69@gmail.com

from Imam Khamenei's point of view can be examined from different aspects, especially in the framework of religious, political, social and economic parameters. In the religious sphere, strategies such as strengthening religious faith by adhering to Islam and the Quran, promoting worship and servitude in the political sphere, as strategies for recognizing the enemy, preserving independence and rejecting domination, strengthening the military base in the social sphere, as strategies for strengthening self-belief, a sense of self-confidence in the people, and in the economic field, he pointed to the solutions of development and resistance economy. Therefore, confronting the influence of the enemy in order to save the society from threats can become the basis for fundamental changes in the society's culture. Also, the studies have shown that from Imam Khamenei's point of view, fighting and confronting the influence of the enemy is the first priority, and knowing these solutions, the most basic steps are taken to prevent the growth of attacks.

Key words: culture, cultural influence, Quranic solutions

* مقدمه

و نهادها را برای مبارزه فرهنگی ترغیب کند. (محمد ری شهری، ۱۳۸۷: ۶۰)

بررسی‌ها و پژوهش‌ها نشان از آن دارد که اساس و پایه نفوذ غرب و امروزه آمریکا، در همه ابعاد و جوانب آن از یک تفکر سلطه‌جویانه نشأت گرفته است که غرب را محور تمدن بشری و دیگران را جیره‌خواران آن تلقی می‌کند. امروزه غرب با محوریت آمریکا و با توجه به قدرت خود در حال تاختن به هویت و فرهنگ کشورها برآمده است و این نوع از نفوذ، قبلاً به صورت سلطه‌گری‌های نظامی، سیاسی و اقتصادی در جریان بوده است. امروزه شیوه‌های نظامی، سیاسی و اقتصادی دیگر تا حد زیادی کارایی خود را از دست داده‌اند. به همین دلیل سلطه‌گران از راه نفوذ و تهاجم فرهنگی همان اهداف قبلی را برای نفوذ در سایر کشورها به کار می‌بندند که در صورت موفقیت، به صورت خیلی نرم راه سلطه سیاسی، اقتصادی و نظامی را هموار می‌کنند. (زاهدی، ۱۳۹۱: ۵۳)

نفوذ انواع زیادی دارد که استعمارگران اکنون به این نتیجه رسیده‌اند که بهترین نوع نفوذ در سایر کشورها، نفوذ در فرهنگ آنان و استحاله درونی آنان است، زیرا ارزش‌های موردپسند خود را ارزش‌های مترقی جلوه می‌دهند و جایگزین معیارهای بومی و فطری

بحث نفوذ، از مباحثی است که در جامعه کنونی ما دارای اهمیت بسیار زیادی برای بررسی و توجه است. علی‌رغم بحث‌ها، میزگردها و اجلاس‌های زیادی که در چند سال اخیر صورت گرفته، نفوذ فرهنگی هنوز به طور کامل شناسایی نشده و دیده می‌شود که هر گوینده، نویسنده، سازمانی و مسئولی به اندازه‌ی توان خود به بررسی آن پرداخته و جنبه‌هایی از این موضوع را روشن ساخته است. (گنج‌خانی، ۱۴۰۲: ۱۲)

فرهنگ هر جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد. در واقع فرهنگ، سرمایه معنوی یک ملت است، فرهنگ اسلام که غنی‌ترین فرهنگ‌ها و مطابق با ذات و فطرت انسان‌ها است، برای خانواده جایگاه بسیار والایی قائل است و خانواده را مهم‌ترین مأمن انسان‌ها و شایسته‌ترین کانون برای رساندن به رشد و کمال می‌داند. به همین جهت دشمنان اسلام، وقتی با کودتا، جنگ تحمیلی، محاصره اقتصادی و... نتوانستند به مقاصد شوم خود برسند، این نهاد اجتماعی را نشانه گرفتند و تهاجم وسیعی را با استفاده از ابزارهای مدرن و شیوه‌های گوناگون برای براندازی نظام خانواده تدارک دیدند. زنگ خطر این تهاجم، باید ملتهای مسلمان و خانواده‌ها را بیدار سازد و کشور

نشده و وجه افتراقش با این پژوهش این است که در این مقاله هیچ اشاره‌ای به راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نشده است. ۲- بابایی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «بایسته‌های فرهنگ عمومی از منظر رهبری» اموری همچون: ارتقای کتاب‌خوانی، رعایت قانون، خودباوری ملی، کار و وجدان کاری، استفاده از تولید ملی و داخلی، اصلاح الگوی مصرف، پرهیز از اشرافیت و تجمل‌گرایی، نقدپذیری و پاسخگویی مسئولین اشاره کرده و آن‌ها را از مهم‌ترین مصادیق فرهنگ عمومی عنوان کرده است؛ و وجه اشتراکش با این پژوهش در این است که راهکارهای اجتماعی در هر دو، مورد بحث قرار گرفته است و وجه افتراقش در این است که در این کتاب فقط بایسته‌های فرهنگ عمومی ذکر شده و هیچ اشاره‌ای به راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نشده است.

۳- حاتمی و طهماسبی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «نفوذشناسی، بازخوانی اندیشه‌های مقام معظم رهبری» مهم‌ترین خطر و احتمال آسیب برای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را از ناحیه غفلت نخبگان از موضوع فرهنگ و نفوذ فرهنگی دشمن در جامعه نام برده‌اند؛ و وجه اشتراکش با این پژوهش بحث کلی نفوذ در تعاریف و اقسام نفوذ است و وجه افتراقش با این پژوهش این است که در این مقاله هیچ اشاره‌ای به راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نشده است.

۴- مطهری (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «ابعاد، ابزارها، موانع نفوذ از دیدگاه رهبر معظم انقلاب» در بحث ابعاد نفوذهای اقتصادی بیان کردند که اقتصاد مقاومتی و استقلال اقتصادی از راهکارهای مقابله با نفوذ است و در بحث ابزار نفوذ هم افراد مغرض، منافق، نخبگان، مراکز فرهنگی، رسانه و... نام بردند؛ و وجه اشتراکش با این پژوهش در این است که بحث نفوذ اقتصادی و سیاسی در هر دو مطرح شده هر چند در کتاب ذکر شده از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بیان نشده و وجه افتراقش با این پژوهش این است که در این کتاب هیچ اشاره‌ای به راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نشده است.

ملت‌ها می‌سازند و از این طریق به منافع خود از کشورهای به دست می‌آورند. نظام جمهوری اسلامی هم از این نفوذ مستثنی نیست و امروزه دشمن برای نفوذ در نظام جمهوری اسلامی از راه‌های مختلفی استفاده می‌کند؛ از جمله تضعیف ایمان مردم، دامن زدن به اختلافات درونی - قومی و قبیله‌ای و وابستگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و... به‌رغم این که در سال‌های اخیر به صورت گسترده به موضوع نفوذ پرداخته شده و پژوهش‌های فراوانی در این حوزه انجام پذیرفته است، با وجود، همه تلاش‌ها مشاهده وضعیت موجود (که در حال حاضر فرهنگ‌های غربی در کشور رخنه کرده و در حال ترویج و مد شدن فرهنگ غربی و... است) نگران‌کننده می‌باشد که اهمیت و ضرورت این پژوهش را در حفظ آرمان‌های دین اسلام و مقابله با تهاجم دشمن با اقدامات نو و خلاقانه و راهکارهای ارائه شده وضعیت مطلوب را دوچندان می‌کند. با انجام دادن این راهکارها شاهد اثرات و نتایج مثبت زیادی در کاهش تقلید از فرهنگ غربی، مشکلات و جلوگیری از انحرافات اخلاقی و اجتماعی و... خواهیم بود.

* مبانی نظری تحقیق

پیشینه‌شناسی تحقیق

در رابطه با نفوذ فرهنگی، با اینکه کتاب و مقالات ارزنده‌ای به نگارش درآمده اما تاکنون پژوهشی با موضوع راهکارهای قرآنی مقابله با عوامل نفوذ فرهنگی دشمن در جمهوری اسلامی ایران از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) انجام نشده است، با این وجود:

۱- اسلامی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «تهاجم فرهنگی و جنگ نرم» راهکارهای مقابله و عوامل پیروزی در تهاجم فرهنگی و جنگ نرم را این گونه ذکر کرده: شناخت دقیق و همه‌جانبه تهاجم فرهنگی و جنگ نرم، شناخت دقیق و کامل فرهنگ اسلامی و ملی، برنامه‌ریزی‌های علمی و اقتصادی، تدوین سیاست فرهنگی و تربیتی جامع و وجه اشتراکش با این پژوهش در این است که راهکارهای اقتصادی در هر دو مورد بحث قرار گرفته است هر چند در مقاله ذکر شده از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بیان

با اینکه آثارهای مطرح شده آثار ارزشمندی در رابطه با فرهنگ و نفوذ فرهنگی می باشد، لیکن این پژوهش‌ها در مباحث کلی نفوذ از جمله تعاریف، اقسام نفوذ و آسیب‌ها و در مواردی هم در راهکارهای کلی اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و جه اشتراک دارند ولی وجه افتراقشان در این است که هیچ کدام از این اثرها راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ دشمن در جمهوری اسلامی ایران از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) را تشریح نکرده‌اند و به همین دلیل، در این پژوهش راهکارهای مقابله نفوذ از منظر قرآن با تأکید بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بررسی شده است.

روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش از نوع کاربردی است که با روش‌های اسنادی به شیوه توصیفی - تحلیلی (و در ساختار یک مطالعه کیفی) با مراجعه به کتب، مقالات، اسناد و سایت رهبری (<https://farsi.khamenei.ir>) راهکارهای قرآنی مقابله با عوامل نفوذ دشمن در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تدوین شده است.

* مفهوم‌شناسی

* ۱. نفوذ

نفوذ، شکلی از قدرت است، اما متمایز از کنترل، اجبار، زور و مداخله. نفوذ را می‌توان رابطه میان بازیگرانی دانست که به موجب آن، یک بازیگر، بازیگران دیگر را وادار می‌کند تا به طریقی که خواست خود آن‌ها نیست عمل کنند. پول، غذا، اطلاعات، دوستی، مقام و تهدید از جمله وسایلی هستند که فرد به کمک آن‌ها در رفتار دیگران نفوذ می‌کند. (آقا بخشی و همکاران، ۱۳۸۶: ۵۰)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره نفوذ می‌فرماید: «یک نفر را با چهره آرایش شده، بزک شده، با ماسک بفرستند در مجموعه شما، شما خیال کنید دوست است. در حالی که او دوست نیست تا او بتواند کار خودش را انجام دهد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۴/۹/۴)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در تشریح این مهم می‌فرماید:

«نفوذ دو جور است: یکی نفوذ موردی است، نفوذ فردی است؛ یک نفوذ جریانی است. نفوذ موردی خیلی نمونه دارد، معنایش این است که فرض کنید شما یک دم و دستگاہی دارید، یک مسئولی هستید؛ یک نفر را با چهره‌ی آرایش شده، بزک شده، با ماسک در مجموعه‌ی شما بفرستند؛ شما خیال کنید دوست است در حالی که او دوست نیست تا او بتواند کار خودش را که گاهی جاسوسی و گاهی بالاتر از جاسوسی یعنی تصمیم شما را عوض می‌کند. منتها از این خطرناک‌تر، نفوذ جریانی است. نفوذ جریانی، یعنی شبکه‌سازی در داخل ملت؛ به وسیله پول و جاذبه‌های جنسی افراد را جذب می‌کنند؛ و هدف اصلی از نفوذ؛ نفوذ جریانی، نفوذ شبکه‌ای، نفوذ گسترده است نه موردی. (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۴/۹/۴)»

لذا نفوذ را می‌توان به معنای راه یافتن پنهانی در گروهی یا جایی به منظور هدفی از قبل تعیین شده تعریف کرد.

انواع نفوذ از منظر قرآن

۱. **نفوذهای نظامی:** این گروه با نفوذ در جامعه اسلامی، درصد خرابکاری نظامی و جاسوسی نظامی و مانند آن‌ها هستند. خداوند متعال در این مورد در سوره توبه آیه ۲۷ می‌فرماید: «اگر با شما بیرون آمده بودند جز فساد برای شما نمی‌افزودند و به سرعت خود را میان شما می‌انداختند و در حق شما فتنه‌جویی می‌کردند و در میان شما جاسوسانی دارند که به نفع آنان اقدام می‌کنند و خدا به حال ستمکاران داناست.» (صولتی، ۱۳۹۷: ۱۱)

۲. **نفوذهای اقتصادی:** خداوند در قرآن کریم در سوره مائده آیه ۴۲ می‌فرماید: «آن‌ها جاسوسان دروغ‌زن و خورندگان مال حرام‌اند، اگر به نزد تو آمدند خواهی میان آن‌ها حکم کن یا روی از آن‌ها بگردان و چنانچه روی از آن‌ها بگردانی هرگز کوچک‌ترین زیان به تو نتوانند رسانند و اگر حکم کردی میان آن‌ها به عدالت حکم کن که خدا دوست می‌دارد آنان را که حکم به عدل کنند. (همان مدرک، ۱۲)»

۳. **نفوذهای فرهنگی:** خداوند در آیه ۴۲ سوره مائده می‌فرماید: «آنان که به سخنان تو خوب گوش می‌سپارند تا بهانه و دستاویزی برای حق‌ستیزی و

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، نفوذ را منحصر به موضوع و حوزه خاصی ندانسته، آن را مسئله‌ای چندضلعی و دارای ابعاد مختلف می‌داند. البته واقعیت این است که از منظر ایشان، نفوذ فرهنگی دارای اولویت بوده و می‌تواند از همه اقسام نفوذ خطرناک‌تر باشند و طبعاً باید اولویت بیشتری برای مقابله با آن قائل شد. اولویت داشتن نفوذ فرهنگی از این جهت مطرح است که در صورت اجرایی شدن آن، در واقع زمینه نفوذ در تمامی جبهه‌های دیگر انقلاب اسلامی نیز فراهم می‌شود و زمانی که دشمن توانست از راه نفوذ فرهنگی سبک زندگی مردم را تغییر دهد، خودبه‌خود راهش را برای نفوذ در حوزه‌های دیگر نیز فراهم کرده است.

* تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

در این بخش به بررسی راهکارهای مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی (اعم از دشمنان درونی و دشمنان بیرونی) اشاره شده است و راهکارهایی با مضامین اعتقادی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و همچنین فرهنگی ارائه شده است.

* راهکارهای اعتقادی مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی

نفوذی اعتقادی یعنی گروه‌های نفوذ اعتقادی به دنبال تغییر اعتقاد و فلسفه زندگی یک فرد یا گروه و یا ملت هستند.

الف. تقویت ایمان دینی با تمسک به اسلام و قرآن

هوشیار شدن در مورد توطئه‌های دشمنان امکان‌پذیر نمی‌شود جز با بالا رفتن ایمان و معنویت؛ زیرا اگر ایمان سست باشد، در مقابل حيله‌های دشمن، توان مقابله وجود نخواهد داشت.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در این باره می‌فرماید:

«معنویت به معنی برجسته کردن ارزش‌های معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است و اخلاق به معنی رعایت فضیلت‌هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راست‌گویی،

دروغ انگاشتن پیام خدا و پیامبرش بیابند و برآنند که از زبان تو دروغ بسازند و پخش کنند.» یکی از کارهای نفوذی‌ها، کسب همه‌گونه اطلاعات است تا بتوانند با تحلیل آن، عنوان و یا مطالبی را بیابند که برای شبهه‌افکنی در جامعه مفید باشد. هدف نفوذی‌ها در این حوزه، آن است که فرهنگ جامعه را متأثر ساخته و آن را به سمت و سویی هدایت کنند که دوست دارند. (<https://aghigh.ir/fa/news/72249>)

۴. **نفوذهای سیاسی:** نفوذی‌های سیاسی با هدف ضربه زدن به موقعیت رهبر جامعه فعالیت می‌کنند؛ از این رو، اتهام زنی و دروغ بستن به رهبری و مسئولان در حوزه‌های مختلف چون اقتصادی، جنسی، سوء مدیریت، عدم کارآمدی و مانند آن مدنظر قرار می‌گیرد. خداوند در آیه ۶۷ سوره مائده بیان می‌کند که چگونه جریان نفوذ بر آن است تا برای رسیدن به مقصد خود حتی به حذف فیزیکی رهبر و ترور وی روی آورد. ای پیامبر: آنچه را از جانب پروردگارت به تو نازل شده، ابلاغ کن؛ و اگر نکنی رسالت را به انجام نرسانده‌ای؛ و خدا تو را از [گزند] مردم نگاه می‌دارد. بی‌گمان، خدا گروه کافران را هدایت نمی‌کند. (صولتی، ۱۳۹۷: ۱۳)

۵. **نفوذهای اعتقادی:** این گروه به هدف تغییر اعتقاد و فلسفه زندگی یک فرد یا گروه و یا ملت عمل می‌کنند. (جوهر دهی، ۱۳۹۴: ۶)

با توجه به تعاریف ذکر شده، مشخص می‌شود که نفوذ منحصر به یک حوزه مشخص نیست، بلکه دشمن در حوزه‌های گوناگون نظامی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی به‌طور پنهانی رخنه می‌کند و اهداف خود را عملی می‌کند و با توجه به توضیحات نتیجه می‌گیریم که نقش نفوذ فرهنگی مهم‌تر از سایر ابعاد است؛ چنانچه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نیز نقش نفوذ فرهنگی را مهم‌تر از سایر ابعاد می‌داند و می‌فرماید: «با مسائل فرهنگی شوخی نمی‌شود کرد. بی‌ملاحظه‌گی نمی‌شود کرد؛ اگر چنانچه یک رخنه فرهنگی به وجود آمد، مثل رخنه اقتصادی نیست که بشود آن را جمع کرد، پول جمع کرد یا سید کالا داد یا یارانه نقدی داد؛ این جوری نیست، به این آسانی دیگر قابل ترمیم نخواهد بود، مشکلات زیادی دارد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۲/۱۲/۱۵)

شجاعت، تواضع، اعتماد به نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت دهنده‌ی همه‌ی حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آن‌ها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می‌آفریند. <https://leadership.zbmu.ac.ir/fa/news/1871>

یکی از راه‌های تقویت ایمان دینی، تمسک به اسلام و انس با قرآن است: خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «وَإِذَا تَلَّيْتُمْ عَلَيْهِمْ آيَاتَهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا» یعنی مؤمنان راستین هنگام استماع و شنیدن آیات الهی ایمان آن‌ها افزوده می‌گردد. (انفال/۲) استاد جوادی آملی بیان داشته است که:

«بهترین راه صلاح، انس با قرآن است». (جوادی آملی، ۱۳۷۸: ص ۲۳۷ - ۲۴۰) به همین دلیل خداوند می‌فرماید: «فَأَقْرءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ» یعنی آن مقدار که برای شما میسر است، قرآن تلاوت کنید و با این کتاب الهی مأنوس باشید. (مزمّل/۲۰) حتی اگر معنای بعضی از آیات برای شمار روشن نشد، نگویید خواندن بدون ادراک چه اثری دارد، چون قرآن کلام آدمی نیست که اگر کسی معنایش را نداند، خواندنش بی‌ثمر باشد. بلکه قرآن نور الهی است و خواندن آن عبادت است. هر چند معنای آن هم درک نشود. قرآن حیل (ریسمان) الهی است که انس با آن و تدبیر در آن و ایمان و عمل به آن انسان را بالا می‌برد و به مقام صالحین ملحق می‌سازد. تحت ولایت الله قرار می‌دهد. اگر انسان مشمول ولایت الله بود، آموزش را خدا اداره می‌کند و در آن مقام دیگر راهی برای وسوسه و رخنه‌اثریم نیست. (جوادی آملی، ۱۳۷۸: ۲۳۷ - ۲۴۰)

انس و تلاوت قرآن، انسان را تحت پوشش ولایت الهی می‌برد، وسوسه‌های تبلیغات سوء، بر باورهای دینی او اثر نمی‌کند؛ به‌خصوص اگر قرآن در فصل شکوفایی عمر، یعنی سن جوانی و نوجوانی خوانده شود؛ لذا در روایت آمده: هر کس در سن جوانی و نوجوانی قرآن بخواند، قرآن در خون و گوشت او؛ یعنی خمیرمایه وجودی او آمیخته می‌شود. (کلینی، ۱۳۷۸: ج ۴، ۴۰۵)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بسته شدن راه نفوذ

دشمنان را حفظ ایمان و تکیه بر خداوند معرفی کرده و می‌فرمایند:

«باید نیروی ملت منسجم شود و با ایمان حرکت کند و به خدا تکیه دهد و از سختی‌ها نترسد و با عقب نکشد تا هیچ‌گاه دشمن به خود اجازه نفوذ ندهد». (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۶۸/۴/۸)

پس یکی از بهترین راه‌های تقویت ایمان و باورهای دینی، تمسک به اسلام و قرآن است؛ زیرا انس با قرآن، موجب اطمینان قلب می‌شود و هرگاه انسان به مقام اطمینان قلبی برسد و به اصطلاح صاحب «قلب مطمئن» شود، باورهای دینی او، چون فولاد آب‌دیده محکم و پرتوان می‌شود.

ب. ترویج عبادت و بندگی

عبادت و بندگی در درگاه الهی، مستقیم و صاف‌ترین راه‌ها است؛ انسان با عبادات به درجات بالای ایمان می‌رسد. اگر عبادت در زمان جوانی باشد، ثمره آن در تمام دوران زندگی در اخلاق و رفتار فرد حضور خواهد داشت؛ از این رو خداوند در قرآن کریم بارها بندگان خود را به عبادت و بندگی فرا می‌خواند: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» در حقیقت خدا، پروردگار من و پروردگار شماست، پس او را پرستید که این راهی راست است. (آل عمران/۵۱)

البته پرستش خداوند و عبادت و بندگی، روشی است که مؤمنان باید در پیش بگیرند؛ اما قرآن کریم، تأثیر عبادت را در پرورش مسائل اخلاقی در آیاتی مثل: ۲۱ بقره، ۱۸۳ بقره، ۴۵ عنکبوت، ۱۰۳ توبه، ۲۸ رعد، ۱۵۳ بقره بیان می‌کند که برای نمونه یکی از آیات را ذکر می‌کنیم.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (بقره / ۲۱) ای مردم پروردگار خود را پرستش کنید، آن کس که شما و پیشینیان را آفرید تا پرهیزگار شوید.

جامعه‌ای سالم و صالح می‌شود که تک‌تک افراد آن جامعه در مسیر خیر و صلاح گام بردارند و این زمانی تحقق می‌یابد که فرایض ذکر شده در جامعه زنده باشد. در این صورت اگر دشمنان اسلام آن جامعه را مورد انواع نفوذ - چه فرهنگی و چه غیر فرهنگی - قرار دهند، در رسیدن به اهداف خود ناکام خواهند ماند. (صولتی، ۱۳۹۷: ۶۵)

صحيح در زندگی نیز تقواست. مهم‌ترین دستاورد مجاهدت و تلاش هر انسانی در مصادف با نفس و هواهای نفسانی خود، تقواست. تقوا، در مقابل دشمنان و دشمنی‌ها، مصونیت بخش است. (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۷۷/۱۰/۱۸)

در نتیجه اگر مسئولان در مقابل دشمنان غفلت کنند یا نخواهند از عوامل فساد و تباهی به نام «فرهنگ» جلوگیری کنند، قطعی است که سرنوشت کشور مثل کشورهای دیگر که از این طریق ضربه خوردند دچار خواهند شد. هوای نفس و شهرت پرستی از عوامل فساد و تباهی است، تبعیت کردن از هوای نفس باعث غفلت انسان از نفوذ دشمن در کشور می‌شود. لذا راه مبارزه با هواهای نفسانی و ایمنی در برابر دشمنان تقوا است، زیرا وجود تقوا عامل مصونیت جوانان از نفوذ دشمنان درون و بیرون است؛ تلاش هر انسانی در مصادف با نفس و هواهای نفسانی خود، تقواست؛ زیرا تقوا، در مقابل دشمنان و دشمنی‌ها، مصونیت بخش است.

* راهکارهای سیاسی مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی

یکی دیگر از راهکارها برای مقابله با نفوذ دشمن راهکارهای سیاسی است که در ادامه به آن پرداخته شده است.

الف. شناخت دشمن و روش‌های دشمنی او

موضوع دشمن‌شناسی در اسلام از اهمیت بالایی برخوردار است؛ از این‌رو واژه «عدو و اعداء» در قرآن بارها تکرار شده و آیات متعددی، چهره دشمنان اسلام و راه‌های مقابله با شیوه‌های نفوذ آنان را به خوبی تبیین نموده است. (نهج البلاغه، نامه ۶۲)

در آیات قرآن مثل شیطان (یس/ ۶۰)، بعضی از همسران و فرزندان (تغابن/ ۱۴)، یهودیان و دشمنان دین خدا، منافقان و کفار (نساء/ ۱۰۱) و... دشمن شناخته شده هستند. به عنوان نمونه یکی از آیات را بیان می‌کنیم که خداوند در این آیه، دشمنی منافقین و کفار را هشدار داده است: «إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا» کافران برای شما دشمنی آشکارند. (نساء/ ۱۰۱)

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این باره می‌فرماید:

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌فرماید: «عبادات فردی، عبادات اجتماعی و عبادات سیاسی داریم؛ عبادات ناب و خالص... شما را مثل پولاد آبدیده محکم می‌کند؛ این جوانان را مستحکم می‌کند؛ آن‌ها را خلل ناپذیر و در مقابل نفوذ شیطان، نفوذ دشمن، نفوذ عوامل فساد و در مقابل تهاجم فرهنگی، آسیب‌ناپذیر می‌کند.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۷۵/۱۰/۱۹)

در نتیجه؛ عبادت و بندگی خداوند به عبادات فردی، عبادات اجتماعی و عبادات سیاسی تقسیم می‌شود و این سه نوع عبادت در کنار هم یک عبادت ناب حساب می‌شود که این‌ها باید در جامعه تحقق پیدا کند تا باعث ارتقاء ایمان شود و وقتی در جامعه‌ی ایمان قوی باشد، آن جامعه در مقابل نفوذ دشمنان محکم و استوار و آسیب‌ناپذیر می‌شود.

ج. دوری از هوای نفس و شهوت پرستی

جعفری (۱۳۸۵) در خصوص هوای نفس و شهوت پرستی به این نکته اشاره داشته است که هوای نفس و شهوت پرستی دل آدمی را می‌رباید و نمی‌گذارد دلی برای او باقی بماند تا جایی برای ورود ایمان شود و صاحبش را در دنیا به هر مصیبتی مبتلا ساخته و در آخرت نیز به هائویه رهنمون می‌کند. تبعیت از هوای نفس باعث غفلت انسان از نفوذ دشمن در کشور است؛ مانند نابودی تمدن کشور اسپانیا که در اثر هوس و هوس‌های مردم از بین رفت؛ چراکه به‌وسیله انواع تحذیرها و انحرافات اخلاقی، درون مردم را از حقایق عالی اسلام نهی کردند؛ لذا اگر مقامات در مدیریت جوامع غفلت کنند یا نخواهند از عوامل فساد و تباهی به نام «فرهنگ» جلوگیری کنند، قطعی است که جوامع آن‌ها سرنوشت اسپانیای آن دوران را خواهد داشت.

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) راه مبارزه با هواهای نفسانی و ایمنی در برابر دشمنان را تقوا معرفی کرده است، زیرا وجود تقوا عامل مصونیت جوانان از نفوذ دشمنان درون و بیرون است. ایشان به جوانان توصیه می‌کند:

«بندگان خدا و همه شما و خود را به رعایت تقوا و پرهیزکاری توصیه می‌کنم، توشه انسان برای تشنه بعد از مرگ، تقواست، سرمایه انسان برای حرکت

عمل کنید یعنی اول باید دشمن را شناخت و بعد روش آن‌ها را بشناسیم تا بتوانیم در مقابل دشمن مقابله به‌مثل کرد و نگذاریم دشمن به اهداف شوم خود برسد. پس آن جامعه‌ای موفق است که در مقابل دشمنی‌های دشمنان، هوشیار و ترسی از سختی‌ها و خطرات را نداشته باشد.

ب. حفظ استقلال و نفی سلطه

مبارزه با سلطه بیگانگان، اصلی اساسی در دین مبین اسلام محسوب می‌شود تا بدین ترتیب عزت مسلمانان حفظ شود و امید دشمنان از دستیابی به منافع کشور قطع شود.

اصل نفی سلطه از قوانین لازم‌الرعایه در حفظ عزت و سیادت مسلمانان و نفی سلطه بیگانگان است که بر اساس آیه «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (نساء/ ۱۴۱) و خداوند هرگز کافران را بر مؤمنان تسلطی نداده است، می‌باشد، یعنی خداوند در قوانین و شریعت اسلام به‌هیچ‌وجه راه نفوذ و تسلط کار را بر مسلمانان باز نگذاشته و کافر در هیچ زمینه‌ای نمی‌تواند بر مسلمانان مسلط شود؛ لذا از دیدگاه حکومت اسلامی، روابط خارجی کشورهای اسلامی با کشورهای غیر اسلامی باید بر اساس این قاعده فقهی قرآنی برنامه‌ریزی و کنترل شود؛ زیرا در صورت عینیت بخشیدن و عملی کردن این اصل، تمام راه‌های نفوذ و تسلط کفار و بیگانگان در تمام زمینه‌ها مسدود می‌شود. (نساجی زواره، ۱۳۹۲، ش ۳۸۳)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره استقلال و حفظ آن چنین می‌فرماید:

«استقلال به معنای قهر کردن با کشورها نیست، به معنای ایجاد کردن سدی در مقابل نفوذ کشورها است که نتوانند منافع آن کشور را، منافع [آن] ملت را تحت الشعاع منافع خودشان قرا بدهند» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۲/۱۱/۱۹)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره استقلال و آزادی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی این چنین می‌فرماید:

«استقلال ملّی به معنی آزادی ملّت و حکومت از تحمیل و زور گویی قدرت‌های سلطه‌گر جهان است؛ و آزادی اجتماعی به معنای حقّ تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای همه‌ی افراد جامعه است؛ و هر

یکی از خطراتی که هر ملتی را تهدید می‌کند، این است که دشمن خودش را نشناسد، دشمن خودش را دشمن نداند و یا دوست بداند یا بی طرف بداند؛ این خطر خیلی بزرگی است. این خواب‌رفتگی است. هم دشمن را بشناسید، هم روش‌های دشمنی‌اش را بشناسید؛ ببینید چه جوری دشمنی می‌کنند، دچار غفلت نشویم؛ اگر غفلت کردیم، غارت خواهیم شد. اگر غفلت کردیم، شبیخون به ما زده خواهد شد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۶/۷/۲۶)

و مقابله با این دشمن راهکارهایی می‌طلبد که امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به آن رهنمون فرموده‌اند:

۱. هوشیاری و درک موقعیت

۲. جرئت اقدام و نترسیدن از سختی‌ها و خطرها

۳. ایمان و امید به آینده

ایشان نسبت به این سه اصل می‌فرماید: «هوشیاری و درک موقعیت (جرئت اقدام و نترسیدن از سختی‌ها و خطرها) و ایمان و امید به آینده سه درس مهم هستند، این درس‌های مهم، راهگشای امروز و آینده ملت و کشور است.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۸۰/۶/۵)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) درباره شناخت دشمن و روش‌های دشمنی او در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی تأکید بر مرزبندی نظام جمهوری اسلامی با دشمنان می‌کنند و در این باره می‌فرمایند:

«دولت جمهوری اسلامی باید مرزبندی خود را با آن‌ها با دقت حفظ کند؛ از ارزش‌های انقلابی و ملّی خود، یک گام هم عقب‌نشینی نکند؛ از تهدیدهای پوچ آنان نهراسد؛ و در همه حال، عزّت کشور و ملّت خود را در نظر داشته باشد و حکیمانه و مصلحت‌جویانه و البته از موضع انقلابی، مشکلات قابل حلّ خود را با آنان حل کند. در مورد آمریکا حلّ هیچ مشکلی متصوّر نیست و مذاکره با آن جز زیان مادّی و معنوی محصولی نخواهد داشت.» (https://leadership.zbmu.ac.ir/fa/news/۱۸۷۱)

لذا یکی از مهم‌ترین خطراتی که هر ملتی را تهدید می‌کند، عدم شناخت دشمن و روش‌های دشمنی، می‌توان معرفی کرد و دین مبین اسلام، قرآن و تاریخ درس برای مردم است و همه این‌ها تأکید می‌کنند درباره دشمن که هم دشمن را بشناسید و هم به موقع

به همین خاطر نیروهای نظامی قوی یکی از اهرم‌های جلوگیری از نفوذ دشمن است و وقتی قدرت نظامی و توانمندی‌های دفاعی بالا رود، دشمن به خود جرئت نفوذ نمی‌دهد.

* راهکارهای اجتماعی مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی

یکی دیگر از راهکارها برای مقابله با نفوذ دشمن راهکارهای اجتماعی است که در ادامه به آن پرداخته شده است.

الف. تقویت خودباوری و حس اعتماد به نفس در مردم

رویکرد آیات قرآنی در مقابله با دشمنان قسم خورده، رویکردی تهاجمی است و از موضع برتر است. عقل و شرع هر دو به مبارزه با مستکبران و زورگویان حکم کرده و آزادگان را موظف به کوتاه نیامدن با آنان می‌کند. قرآن برای آفریدن چنین روحیه‌ای به مسلمانان می‌فرماید: «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (آل عمران/ ۱۳۹) مؤمنان جامعه بنابر حکم الهی حق ندارند در مقابل کفار روحیه وادادگی و انفعال به خود بگیرند. وقتی خداوند مؤمنان را به واسطه ایمانشان بر تمامی کفار برتری داده است، خودباختگی در مقابل دشمن معنا ندارد؛ از سوی دیگر، ماهیت پوشالی اربابان زر و زور و تزویر را سست دانسته و به مبارزان راه حق نوید پیروزی می‌دهد و می‌فرماید: «فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا» (نساء/ ۷۶) افرادی که پیشرفت را فقط در دیگران و کشورهای غربی می‌بینند، اسباب پیشرفت خود و جامعه خود را رقم می‌زنند، در حالی که جوامع دیگر با اتکا به توان و نیروی خودی و تحمل سختی‌ها مراتب رونق و موفقیت را طی می‌کنند، پس مؤمنان جامعه اسلامی که خداوند متعال وعده یاریشان را در سوره حج آیه ۴۰ و سوره روم آیه ۴۷ داده است، می‌توانند با اتکا به توان و نیروی خودی پیشرفت چشم‌گیری را کسب کنند.

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این باره می‌فرماید: «انقلاب اسلامی توانست ایران را از شر وابستگی به قدرت‌های استعمارگر نجات داده و «استقلال» و «آزادی» را برای ملت به ارمغان آورد. یکی از

دو از جمله‌ی ارزش‌های اسلامی اند و هر دو عطیه‌ی الهی به انسان‌ها است و هیچ‌کدام تفضل حکومت‌ها به مردم نیستند. بدیهی است که «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود و «آزادی» نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی تعریف شود.» (https://leadership.zbmu.ac.ir/fa/news/۱۸۷۱)

در نتیجه باید از استقلال خود محافظت کنیم، در غیر این صورت سلطه و نفوذ بیگانگان در کشور مساوی است با نادیده گرفتن منافع ملت و چنین وضعیتی نمونه بارز وضعیت قبل از انقلاب می‌باشد؛ و لذا مبارزه کردن با سلطه بیگانگان، عزت بخشیدن به ملت و حفظ استقلال است و در این صورت امید دشمنان از دستیابی به منافع کشور قطع خواهد شد.

ج. تقویت بنیه نظامی و رصد فعالیت‌های دشمن

در قرآن کریم تقویت نیروهای نظامی یکی از شیوه‌های جلوگیری از نفوذ دشمن معرفی شده است. قرآن کریم می‌فرماید: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ... لَا تَعْلَمُونَهُمْ وَ...» (الانفال / ۶۰) مسلماً وقتی قدرت نظامی و توانمندی‌های دفاعی بالا رود، دشمن به خود جرئت نفوذ نمی‌دهد. درباره عبارت «لَا تَعْلَمُونَهُمْ» در آیه شریفه فوق باید دقت داشت که تنها نباید روی دشمنان شناخته شده تأکید کرد و آمادگی خویش را در حد مبارزه آن‌ها محدود ساخت، بلکه دشمنان احتمالی و بالقوه را نیز باید در نظر گرفت و حداکثر نیرو و قدرت لازم را فراهم نمود. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴: ج ۷، ۲۲۸)

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این زمینه می‌فرماید:

«اگر کشور قوی شد، از استکبار هم می‌شود امتیاز گرفت؛ این را من به شما عرض بکنم. اگر کشور ضعیف بود، استکبار که هیچ، ابرقدرت‌ها که هیچ، دولت‌های بی‌عرضه و ضعیف و حقیر هم از آدم طلب‌کاری می‌کنند؛ اگر ضعیف شدیم، این جور می‌خواهد شد، [اما] اگر قوی شدیم، نه.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۵/۰۳/۰۶)

در نتیجه یکی از مهم‌ترین راهکارهای مقابله، تقویت بنیه نظامی است؛ چرا که اگر از لحاظ نظامی قوی نباشیم دشمن چشم طمع در کشور خواهد داشت و

جهت سیر مراحل قانونی و تشکیل پرونده و اتخاذ تصمیم نهایی به مراجع قضایی گسیل دارند همچنین می‌توانند از طریق رسانه ملی با تهیه فیلم، کلیپ و مستند گام‌های مؤثری در رابطه با بداخلاقی اجتماعی که پیامد تهدید امنیت روانی جامعه را به خطر می‌اندازد را به پرده نمایش در آورند.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این باره می‌فرماید: «آنچه بنده توصیه می‌کنم این است که توانایی‌های مجموعه‌ی بسیج را باید بالا برد؛ الزاماتی وجود دارد: الزامات اخلاقی، الزامات رفتاری، الزامات عملی، الزامات اخلاقی، یعنی ما در درون خودمان اخلاقیات نیکوی اسلامی را پرورش بدهیم؛ از جمله‌ی این اخلاقیات صبر است، از جمله‌ی این اخلاقیات گذشتن است، از جمله‌ی این اخلاقیات حلم و ظرفیت داشتن و جنبه داشتن است، از جمله‌ی این اخلاقیات تواضع است؛ این خصوصیات را در درون خودمان تقویت کنیم. الزامات رفتاری هم این است که همین خلقیات نیکو را در عمل با مردم، در عمل با محیط، در تعامل با جامعه و انسان‌ها به کار ببریم.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۲/۸/۲۹)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در دیدار بسیجیان می‌فرماید:

«مراقب نفوذ دشمن در درون مجموعه‌ی بسیج باشید. این را توجه داشته باشید؛ گاهی یک آدم فاسد، گاهی یک آدم ناباب لباس عوضی می‌پوشد، خودش را در یک مجموعه‌ای جا می‌کند، لباس روحانی می‌پوشد می‌آید خودش را در [کسوت] روحانیون جا می‌زند. آدم فاسد، آدم ناباب می‌تواند در کسوت روحانی در بیاید، می‌تواند در کسوت بسیجی در بیاید؛ حواستان به این هم باشد. و آخرین توصیه‌ی من آیه‌ی قرآن است: «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ.» (آل عمران/۱۳۹) و اگر مؤمنید، سستی نکنید و غمگین نشوید که شما برترید.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۱/۹/۵)

لذا مهاجمان از طریق ترویج دنیاگرایی، رفاه‌طلبی و مصرف‌گرایی، آزادی و نسبی بودن ارزش‌های اخلاقی که معمولاً با ابزارهای مختلف به دست می‌آید دنبال بی‌ارزش ساختن ارزش‌های اخلاقی هستند. در نتیجه مسئولان باید با ارزش ساختن ارزش‌های اخلاقی و

مهم‌ترین مسائل در این زمینه، از بین بردن روحیه «ما نمی‌توانیم» در ملت و جایگزینی روحیه «خودباوری و ما می‌توانیم» به برکت رهبری حضرت امام خمینی (ره) بوده است.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۶/۳/۱۳)

و در مورد اقتدار ملی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌فرماید:

«یک رکن مهم اقتدار ملی، آن چیزهایی است که به طور مستقیم به توده ملت برمی‌گردد؛ مثل اتحاد ملی، اعتماد ملی، امید ملی، امید عمومی، اعتماد به نفس ملی. یک وقت هست جناب‌عالی که مسئول فلان بخش دستگاه اداره کشور هستید، آدم دارای اعتماد به نفسی هستید اما یک کاری می‌خواهید انجام بدهید که احتیاج به کمک مردم دارد؛ (اگر) مردم این اعتماد به نفس را نداشته باشند، شما نمی‌توانید این کار را انجام بدهی.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۰/۱۲/۱۹)

در نتیجه یکی از اساسی‌ترین راهکارهای مقابله، تقویت خودباوری و حس اعتماد به نفس در مردم است؛ چرا که اگر ملت خودباوری و حس اعتماد به نفس نداشته باشند، حکومت یا نظام تنهایی نمی‌تواند در مقابل دشمنان قد علم کند و در این صورت است که دشمن چشم طمع در کشور خواهد داشت و نقشه‌های شوم خود را در کشور جهت رسیدن به اهداف خود عملی خواهد کرد.

ب. با ارزش ساختن ارزش‌های اخلاقی و ترغیب به رها شدن از قیود:

مهاجمان از راه طرح و ترویج اندیشه‌ها و نظریاتی که مبانی و ریشه ارزش‌ها و اخلاق را می‌سوزاند مانند دنیاگرایی، رفاه‌طلبی و مصرف‌گرایی، آزادی و نسبی بودن ارزش‌های اخلاقی که معمولاً با ابزارهای هنری و ادبی انجام می‌گیرد و همچنین با گسترش فساد و فحشاء از طریق تئاتر، سینما، تلویزیون، ماهواره، مجلات و رسانه و فضای مجازی و نظایر آن تلاش کرده‌اند تا عملاً اخلاق را از جوامع بزدایند. نظام جمهوری اسلامی می‌تواند با استفاده از اهرم قانون که با تصویب مجلس محترم شورای اسلامی و با هماهنگی دستگاه‌های محترم قضایی می‌تواند با مصادیق فساد و ترویج کنندگان آن ضمن دستگیری

امثال اینها، مقصودشان این است که هویت جمهوری اسلامی تغییر پیدا نکند. هدف آن‌ها حذف همه چیزهایی است که مردم را به یاد انقلاب و به یاد اسلام می‌اندازد؛ اسلام ناب و اسلام انقلابی. آن‌ها با تکرار نام امام مخالفاند، با مطرح شدن تعالیم امام مخالفاند، با مسئله‌ی ولایت فقیه مخالفاند، با بیست و دوم بهمن مخالفاند، با روز قدس مخالفاند، با انتخابات در جمهوری اسلامی و حضور پرشور مردم مخالفاند، با هر چیزی که نشانه‌ای از اسلام انقلابی و جمهوری اسلامی در آن پررنگ است مخالفاند؛ نظرشان تغییر این چیزها است. اگر اسم تغییر ساختار می‌آورند، اسم تحول می‌آورند، مقصودشان این است که اینها را که اتفاقاً اینها همه نقاط قوت کشور ما است، نقاط قوت جمهوری اسلامی است، می‌خواهند حذف کنند.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۲/۱/۱)

* راهکارهای اقتصادی مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی

یکی دیگر از راهکارهای مقابله با نفوذ دشمن، راهکارهای اقتصادی است؛ زیرا اگر اقتصاد در جامعه‌ای ضعیف باشد، آن جامعه با خطرات گوناگونی از جمله، از دست رفتن اعتماد، عزت، آبرو، افزایش فساد، ذلت و خواری و... هم در سطح فردی و هم در سطح اجتماعی مواجه خواهد شد. این امر زمینه را برای نفوذ دشمن به راحتی مهیا خواهد کرد. لذا باید در چند حوزه تلاش مضاعف کرد که عبارت‌اند از: امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در این باره می‌فرماید: «اقتصاد یک نقطه‌ی کلیدی تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی، نقطه‌ی قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه‌ی ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و دخالت دشمنان است.» <https://leadership.zbmu.ac.ir/fa/news/1871>

الف. توسعه و پیشرفت اقتصادی

هدف از توسعه و پیشرفت این است که ایران اسلامی در حرکت خود به‌سوی ترقی شتاب بخشد و به پیشرفت مطلوب و مقبول اسلام دست یابد و کشور را به تمدن بزرگ اسلامی نزدیک سازد و چهره‌ای مقتدر،

ترغیب به رها شدن از قیود را ترویج کنند تا دشمنان را ناامید کنند.

ج: تقویت هویت ملی

پیوندهای ملی و بومی سبب پایداری جامعه و ایجاد هویت واحد می‌شوند، بی‌هویت جلوه دادن اقوام و ایجاد تفرقه‌های فرهنگی، زبانی موجبات گسستگی پیوندهای اجتماعی را فراهم می‌آورد و هویت ملی و فرهنگی را خدشه‌دار می‌سازد. دشمنان سعی می‌کنند به روش‌های گوناگونی ویژگی‌ها را از هم متمایز و در مقابل یکدیگر قرار دهند. یکی از ترفندهای قدیمی مهاجمان در دهه‌های اخیر، ایجاد تفرقه‌های قومی، قبیله‌ای و مذهبی است، آنان با ایجاد و تقویت جریان‌های انحرافی و نیز حمایت از تشکلهای وابسته در زمینه‌های اقتصادی و فرهنگی، سیاسی و اجتماعی، سعی در برهم زدن وحدت و یکپارچگی ملی جامعه دارند.

یکی از مباحث مهم در دو حوزه علوم سیاسی و اجتماعی، عزم ملی است که تحقق آن در مسیر پیشرفت دنیوی و اخروی افراد و جوامع فواید فراوانی دارد. کمک به توسعه همه‌جانبه مادی و معنوی (یوسف/۴۷)، افزایش توان مقابله با دشمنان بیرونی و درونی، (آل عمران/۱۵۲) وحدت و یکپارچگی عمومی، افزایش قدرت سخت و نرم (آل عمران/۱۸۶)، تقویت اراده فردی و اجتماعی (طه/۱۱۵، لقمان/۱۷)، از جمله آثار عزم ملی و مستفاد از قرآن است. پایداری اسلامی نیز از مباحث اثرگذار در دو حوزه فرد و اجتماع است و آثار شگرفی بر فرد و جامعه دارد برخی از آثار استقامت که در قرآن نیز بر آن تأکید شده عبارت‌اند از: آرامش: (فصلت/۳۰)، امداد خدا: (فصلت/۳۱)، پیروزی بر دشمنان: (بقره/۲۴۹-۲۵۱)، رستگاری: (انفال/۴۵)، جلب محبت خدا: (آل عمران/۱۴۶ و ۱۴۸)، بشارت فرشتگان: (فصلت/۳۰) و... (محمدی، ۱۳۹۹: ۴۹)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این باره می‌فرماید: «آنچه دشمن دنبالش است و اسمش را دگرگونی می‌گذارد، عبارت است از تغییر هویت جمهوری اسلامی. دشمنان ایران اسلامی استکبار و صهیونیسم هستند؛ اینها با هویت جمهوری اسلامی مخالفاند؛ اگر می‌گویند تغییر، تحول، تغییر ساختار، انقلاب و

داشت و نقشه‌های شوم خود را در کشور جهت رسیدن به اهداف خود عملی خواهد کرد.

ب. اقتصاد مقاومتی

هیچ جامعه‌ای بدون اقتصاد ریشه‌دار و پویا نمی‌تواند امید چندانی به رشد، حتی در ابعادی مانند ابعاد فرهنگی و اجتماعی داشته باشد. اقتصاد از ستون‌های مهم توسعه در یک جامعه است و اقتصاد مستحکم در هر جامعه‌ای به مدیران و مردم آن جامعه فرصت می‌دهد تا به بازسازی روابط اجتماعی و بهبود مناسبات فرهنگی خویش بپردازد. هر چه اساس اقتصاد در برابر حوادث مختلف مقاوم باشد، آن جامعه کمتر دچار مشکلات خواهد شد. در مقابل اقتصاد متزلزل باعث بروز مشکلات فراوان اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در جامعه شده و حتی به دینداری مردم نیز ضربه می‌زند و دشمنان را بر آن چیره می‌سازد. (صولتی، ۱۳۹۷: ۱۰۲)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این زمینه می‌فرماید:

«کشورهای اسلامی، امروز با توطئه مواجه‌اند؛ این را می‌فهمیم یا نه؟ امروز نه علیه شیعه، نه علیه ایران، نه علیه فلان مذهب خاص، [بلکه] علیه اسلام توطئه است. چون قرآن مال اسلام است؛ آن مرکزی و کانونی که فریاد می‌زند «لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلاً» (نساء/۱۴۱) که تشیع نیست؛ آن قرآن است، آن اسلام است؛ لذا با آن مخالف‌اند. با هر مرکزی، با هر حنجره‌ای که مردم را و ملت‌ها را بیدار کند مخالف‌اند؛ با هر دستی که با استکبار در بیفتد، مخالف‌اند و آن دست، دست اسلام است، آن حنجره، حنجره‌ی اسلام است؛ [لذا] با اسلام مخالف‌اند.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۴/۰۵/۳۱)

بر این اساس، اهم آیاتی که می‌توان به آن‌ها در باب اقتصاد مقاومتی استناد کرد، به قرار زیر است:

واژه اقتصاد مقاومتی، اولین بار در دیدار کارآفرینان با امام خامنه‌ای در شهریور سال ۱۳۸۹ مطرح گردید. در همین دیدار، امام خامنه‌ای، اقتصاد مقاومتی را معنا و مفهومی از کارآفرینی معرفی و برای نیاز اساسی کشور به کارآفرینی نیز دو دلیل «فشار اقتصادی دشمنان» و «آمادگی کشور برای جهش» را معرفی نمودند و در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی هم امام

کارآمد و توأم با عدالت و اخلاقی و معنویت از آن به نمایش بگذارد و آن را الگوی ملت‌های دنیا گرداند و این مهم محقق نمی‌شود اگر توسعه مادی و استقلال اقتصادی صورت نگیرد.

در قرآن کریم از دو دسته از آیات می‌توان در باره پیشرفت و توسعه استفاده کرد:

۱. آیاتی که مستقیماً دعوت به پیشرفت می‌کنند و عوامل پیشرفت انسان در دنیا و آخرت را بیان کرده است؛ عواملی مانند ایمان در سوره (محمد/۳۵)، آینده‌نگری (آل عمران/۱۳۹)، کار و تلاش و عمل صالح (فاطر/۱۰)، علم و دانش (مجادله/۱۱) و ...

۲. آیاتی که به صورت غیرمستقیم دعوت به پیشرفت می‌کند؛ مانند آیاتی که به نام اعجاز علمی قرآن یاد می‌شود که در آن به مسائلی اشاره شده که بشریت به واسطه پیشرفت علوم و اکتشافات جدید می‌تواند، به حقیقت آن‌ها پی ببرد؛ مثل بحث از قانون جاذبه در سوره (رعد/۲)، حرکت زمین به دور خود و خورشید (نحل/۸۸)، وجود موجودات زنده در کرات آسمانی (شوری/۲۹)، پیدایش آسمان و زمین از گازهای انباشته شده (فصلت/۱۱) و ...

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نیز، رسیدن به پیشرفتی همه‌جانبه را از اهداف انقلاب اسلامی می‌داند و دستیابی به آن را مطلوب ثابت و ایده‌آل اسلام شمرده و می‌فرماید: «هدف انقلاب عبارت است از ساختن یک ایرانی با این خصوصیات: مستقل، آزاد، برخوردار از ثروت و امنیت، متدین و بهره‌مند از معنویت و اخلاق، پیشرو در مسابقه جامعه عظیم بشری و...» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۸۷/۳/۱۴)

لذا از راهکارهای مقابله با نفوذ دشمن، توسعه و پیشرفت اقتصادی در کشور است و این امر مهم محقق نمی‌شود اگر توسعه مادی و استقلال اقتصادی صورت نگیرد؛ چرا که در صورت توسعه و پیشرفت در کشور شاهد چهره‌ای مقتدر، کارآمد و توأم با عدالت و اخلاقی و معنویت از آن به نمایش خواهیم گذاشت که مردم و حکومت با هم در کنار هم در مقابل دشمن ایستادگی خواهند کرد و اما اگر از لحاظ توسعه و پیشرفت عقب باشیم آن موقع مردم به علل‌های مختلف حکومت را همراهی نخواهند کرد و در این صورت است که دشمن چشم طمع در کشور خواهد

خواهد داشت. لذا اقتصاد مقاومتی در واقع یکی از راهکارها برای مقابله با نفوذ فرهنگی دشمن می‌باشد؛ از این لحاظ که دشمن می‌خواهد اقتصاد عاریتی را به جای اقتصاد مقاومتی به ملت ایران تحمیل کند و بدین ترتیب با محتاج نمودن مردم به خود، باب سلطه را باز نگه دارد.

* راهکارهای فرهنگی مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی

یکی دیگر از راهکارهای مقابله با نفوذ دشمن، راهکارهای فرهنگی است؛ زیرا اگر فرهنگ جامعه‌ای ضعیف باشد، آن جامعه با خطرات گوناگونی روبرو می‌شود لذا راهکارهای فرهنگی مقابله با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی را در این بخش در دو حوزه معرفی و رفتاری ذکر کردیم به خاطر این که اگر می‌خواهیم با نفوذ دشمنان انقلاب اسلامی مقابله کنیم باید با راهکارهای فرهنگی در دو حوزه آشنا باشیم.

در حوزه معرفتی - شناختی

در حوزه معرفتی - شناختی باید رویکرد باور نفوذ فرهنگی، شناخت فرهنگ اسلامی و ملی و مقابله با فرهنگ رقیب در تهاجم فرهنگی مدنظر داشته باشیم.

الف: باور نفوذ فرهنگی

ماهیت پیچیده، پنهانی و نامحسوس نفوذ فرهنگی، باور و پذیرفتن آن را برای برخی غیرقابل پذیرش نموده است و نه تنها گاهی انکار می‌شود بلکه مدعیان وقوع جنگ نرم و معتقدان به دشمنی نظام سلطه به‌منزله افرادی و هم‌زده و خیال‌زده و گاهی تندرو معرفی می‌شوند به‌طور نمونه در کتابی با عنوان آقای سفیر آقای ظریف در صفحه ۸۸ نگاه خود را به مفهوم دشمن صادقانه توضیح می‌دهد و می‌گوید «من تلاش می‌کنم که هیچ‌گاه از واژه دشمن استفاده نکنم» و در صفحه ۲۸۵ می‌گوید: «ما اختلافات اساسی با آمریکا داریم همان‌طور که تمام کشورها با یکدیگر اختلافات اساسی دارند اما این به معنای دشمنی نیست» (راجی ۱۳۹۲:۱۰)

این در حالی است که در همان کتاب اشاره شده است که وزیر سابق امور خارجه آمریکا «هنری کیسینجر» کتاب معروفش «دیپلماسی» را به آقای ظریف تقدیم

راهنمای (مدظله‌العالی) راه حل مشکلات اقتصادی را سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بیان کردند و در این باره می‌فرمایند:

«مهم‌ترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد که در حیطه‌ی وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده‌ی اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور، بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن و سرانجام عدم ثبات سیاست‌های اجرائی اقتصاد و عدم رعایت اولویت‌ها و وجود هزینه‌های زائد و حتی مسرفانه در بخش‌هایی از دستگاه‌های حکومتی است. نتیجه‌ی اینها مشکلات زندگی مردم از قبیل بیکاری جوان‌ها، فقر درآمدی در طبقه‌ی ضعیف و امثال آن است و راه حل این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه‌ی بخش‌های آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولت‌ها پیگیری و اقدام شود.» <https://leadership.zbmu.ac.ir/fa/news/1171>

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در تشریح اقتصاد مقاومتی می‌فرمایند:

«اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن دور خود و فقط انجام یک کارهای تدافعی نیست؛ نه. اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفایی خودشان را داشته باشند.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۱/۵/۱۶)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در ادامه می‌فرماید: «وظیفه همه ما این است که سعی کنیم کشور را مستحکم، غیر قابل نفوذ، غیر قابل تأثیر از سوی دشمن، حفظ کنیم و نگاه داریم. این یکی از اقتضائات «اقتصاد مقاومتی» است. در اقتصاد مقاومتی یک رکن اساسی و مهم، مقاوم بودن اقتصاد است. اقتصاد باید مقاوم باشد، باید بتواند در مقابل آن چه که ممکن است در معرض توطئه دشمن قرار بگیرد، مقاومت کند.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۲/۱/۱)

اقتصاد از ارکان مهم توسعه در یک جامعه است و جامعه‌ای ریشه‌دار و پویا می‌شود که اقتصاد مقاومتی و قوی داشته باشد که در این صورت امید زیادی به رشد، حتی در ابعادی مانند ابعاد فرهنگی و اجتماعی

می کند و در صفحه اول آن کتاب می نویسد: «تقدیم به دشمن قابل احترامم محمدجواد ظریف».

بی تردید تفکر عدم دشمنی نظام سلطه و تفسیر آن به اختلاف اساسی از ناحیه برخی از مسئولان حاصل نداشتن شناخت صحیح از وضعیت کشور و رویارویی اردوگاه دشمن با نظام اسلامی است. طبیعی است که این عدم شناخت و تحلیل درست از وضعیت بین الملل و وضعیت فرهنگی کنونی تصمیم گیران را دچار اشتباه محاسباتی کرده و از تدبیر و برنامه ریزی صحیح ناتوان خواهد کرد و حاصل آن ضعف هایی است که در وضعیت کنونی کشور مشاهده می شود و تا منشأ خطر وجود دارد. نمی توان انتظار رفع مشکل را داشت بنابراین قبل از هر اقدام عملی اولین و راهبردی ترین راهکار در مقابله با نفوذ فرهنگی پذیرش دشمنی ها و وجود جنگ نرم و اعمال نفوذ در فرهنگ اسلامی توسط نظام سلطه و به تبع آن مهندسی و مدیریت فرهنگی در تقابل با نفوذ فرهنگی است. (حسینی نژاد، ۱۳۹۹: ۸۳)

امام خامنه ای (مدظله العالی) با بصیرتی صائب و نگاهی نافذ بحث وجود دشمنی را به خوبی هر چه تمام مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می دهند. ایشان با طرح این بحث که آیا وجود دشمن واقعیت است یا توهم، معتقدند که دشمنی، واقعیتی انکارناپذیر است و هیچ کس نمی تواند آن را نفی نماید:

«بعضی ها می گویند که آقا ما توهم می کنیم که علیه ما توطئه است و دشمن وجود دارد. خیلی خوب حالا کسانی دلشان می خواهد چشم خودشان را روی هم بگذارند، خیلی خوب بگذارند واقعیت عوض نمی شود. واقعیت، وجود دشمنی است با به خواب رفتن من و شما از بین نمی رود بالآخره دشمن، دشمن است. با ندانستن ما یا خود را به ندانستن زدن دشمن از دشمنی خود دست بر نمی دارد.» (امام خامنه ای (مدظله العالی)، ۱۳۷۸/۹/۲۶)

لذا از راهکارهای مقابله با نفوذ دشمن، باور نفوذ فرهنگی در کشور است و این امر مهم محقق نمی شود مگر اینکه نفوذ فرهنگی را قبول کرده باشیم و برای مقابله با آن تلاش کنیم و اما اگر نفوذ فرهنگی آن باور نکنیم در این صورت است که دشمن چشم طمع در کشور خواهد داشت و نقشه های شوم خود را در کشور

جهت رسیدن به اهداف خود عملی خواهد کرد.

ب: شناخت فرهنگ اسلامی و ملی

با توجه به گسترش بسیار زیاد ارتباطات و تأثیر مقوله فرهنگ بر مسائل سیاسی، اقتصادی، تکنولوژی و علمی به نظر می رسد انجام مطالعات و تحقیقات برای شناخت هر چه بیشتر اجزای فرهنگ اسلامی - ملی از فرهنگ بیگانه ضروری است بررسی و شناخت اجزا و عناصر فرهنگ خودی این امکان را به ما می دهد که بدانیم فرهنگمان از چه نقاطی آسیب پذیر است و حوزه تهاجم دشمن کدام نقاط است و راه ترسیم و پویایی آن را برای مقابله با نفوذ فرهنگی پیدا کنیم. امام خامنه ای (مدظله العالی) در تأکید این موضوع به اساتید دانشگاه ها می فرماید:

«احیا و رشد بخشیدن به هویت اسلامی و دینی و ایرانی جوانان، یکی از مهم ترین مسائل ماست و کمک فراوانی هم به پیشرفت کشور می کند.» (امام خامنه ای (مدظله العالی)، ۱۳۸۵/۷/۱۳)

امروزه اکثر کشورها در پی آن هستند که راهکارهایی بیندیشند تا علاوه بر فرهنگ بومی و سنتی خود از تخریب و تضعیف فرهنگ خود توسط رسانه های همگانی هدایت شده بکاهند. این مسئله انکارناپذیر است که کشورها نمی توانند از برخورد فرهنگ جامعه خود با فرهنگ بیگانه در امان باشند زیرا گسترش رسانه های جمعی مثل ماهواره و... این موضوع را اجتنابناپذیر نموده است، اما می توان تدابیری اندیشید که بتوان از روند تضعیف فرهنگ خود جلوگیری به عمل آورد. چراکه اگر فرهنگ جامعه ای توان خود را از دست بدهد و اگر مردمی از فرهنگ خود گسسته شوند نتیجه ای جز سلب درست اندیشیدن نخواهد داشت. همین امر موجب فروپاشی جامعه شوروی سابق در ظرف دو سال شد.

ج: مقابله با فرهنگ رقیب در تهاجم فرهنگی

نظام جمهوری اسلامی باید در فرهنگ رقیب از فرهنگ کشور مقابل و ترفندها و برنامه های آن علیه همان کشور حمله کننده استفاده کنند و در جهت خنثی ساختن نقشه های تهاجمی آن ها؛ کشور مورد هدف نیز کشور مقابل را مورد حمله قرار دهد مثلاً بحث جنگ تمدن ها را دشمن مهاجم مطرح کرد، ایران اسلامی در مقابل، مسئله گفتگوی تمدن ها

* در حوزه رفتاری

در حوزه رفتاری باید مؤلفه‌های مثل استفاده صحیح از امکانات فرهنگی، مدیریت و مهندسی فرهنگی، کار تشکیلاتی فرهنگی، ابتکار عمل و خلاقیت در کار فرهنگی، مقابله با فساد و بی‌بندوباری، ترویج ارزش‌ها با امر به معروف و نهی از منکر را مدنظر و بررسی کرد.

الف: استفاده صحیح از امکانات فرهنگی

در زمان جنگ، با وجود کمبود امکانات نظامی، همه استفاده صحیح از امکانات را سرلوحه برنامه خود قرار داده بودند، ولی در تهاجم فرهنگی با وجود امکانات بسیار خوب و مناسب، با سابقه فرهنگی در خشان و میراث فرهنگی غنی، نیروهای فرهنگی مجرب و متخصص مردمی، فرهنگ دوست و فرهنگ مدار، متأسفانه به نحو مطلوب از امکانات و نیروهای فرهنگی استفاده نمی‌شود و این یا به‌طور عمد است و یا به خاطر ناشی‌گری دست‌اندرکاران مربوطه. لذا باید از همه ظرفیت‌ها استفاده و مسئولین فرهنگی به میدان بیایند همان‌طوری که در تهاجم نظامی، فرماندهان جنگ، جلوتر از نیروها در خط مقدم هستند؛ در تهاجم فرهنگی، هم منتظر فقط صدور فرمان نشویم و از همه ظرفیت‌ها و نیروی انسانی استفاده صحیحی داشته باشیم.

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌فرمایند:

«سعی کنید این منشورات و این محصولات کار خودتان را به ذهن‌ها برسانید، به مخاطب‌ها برسانید؛ یعنی ما فقط دلمان به این خوش نباشد که حالا کتابی را تولید کردیم؛ البته بلاشک تولید کتاب مهم است یا تولید فیلم و تولید هنری مهم است؛ منتها در کنار این، پیدا کردن مخاطب یا به یک معنا تولید مخاطب [هم] مهم است. سعی کنید کتاب را بتوانید به ذهن مخاطبین برسانید.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی) ۱۳۹۵/۹/۱۵)

ب: مدیریت و مهندسی فرهنگی

منظور از مدیریت فرهنگی سازمان‌دهی و اداره امور فعالیت‌های فرهنگی است؛ بنابراین در مدیریت فرهنگی تمامی وظایف سازمانی مدیریت در قلمرو امور و فعالیت‌های فرهنگی صورت می‌گیرد (کوثری و نجاتی ۱۳۸۰: ۳۹). رشد و توسعه فرهنگی هر جامعه مدیون مدیریت مدبرانه و مقتدرانه‌ای است که بتواند با

را بیان نمود و دشمن مسئله بی‌بندوباری را ترویج می‌کند، کشور مورد هدف هم مسائل معنوی را که دختر دانشجوی جوان فرانسوی حاضر است دانشگاه را رها کند ولی حجاب خود را حفظ نماید. لذا باید در تمام تهاجمات فرهنگی دشمن با تشکیل، اتاق فکر از موضوعات فرهنگ رقیب با برنامه‌ریزی در سطح کلان به مقابله با دشمن مجهز شد.

خداوند در قرآن می‌فرماید:

«وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ» (انفال/ ۶۰)

برای مقابله با آن‌ها [=دشمنان]، هر چه در توان دارید از نیرو و از اسب‌های ورزیده آماده سازید تا به‌وسیله آن، دشمن خدا و دشمن (شناخته شده) خویش را بترسانید! و دشمنان دیگری غیر از اینها که شما آن‌ها را (به علت نفاقشان) نمی‌شناسید و خدا آن‌ها را می‌شناسد؛ و هر چه در راه خدا (و تقویت اسلام) انفاق کنید، بی‌کم و کاست به شما بازگردانده می‌شود و به شما ستم نخواهد شد.

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این زمینه می‌فرمایند:

«تبلیغ صرفاً پاسخگویی به شبهه نیست، موضع دفاعی نیست؛ این جور نیست که ما خیال کنیم بنشینیم ببینیم چه شبهه‌ای وجود دارد، پیشگیری کنیم از آن شبهه، یا پاسخ بدهیم به آن شبهه؛ خب بله، این کار که واجب است، لازم است اما فقط این نیست؛ طرف مقابل مبانی فکری دارد، باید به آن حمله کرد؛ طرف مقابل حرف دارد، فکر دارد، منطق دارد؛ مبانی این منطق، مبانی غلطی است؛ ما باید اینها را بشناسیم. ما باید به آن‌ها حمله کرد.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۲/۴/۲۱)

لذا از راهکارهای مقابله با نفوذ دشمن، مقابله با فرهنگ رقیب در تهاجم فرهنگی است و این امر مهم محقق نمی‌شود مگر اینکه ما هم به فرهنگ رقیب حمله کنیم نه اینکه صبر کنیم دشمن حمله کند بعد ما دفاع کنیم؛ و برای این کار باید تلاش کنیم در این صورت است که نقشه‌های شوم دشمن را در کشور جهت رسیدن به اهداف خود خنثی خواهیم کرد.

در نتیجه با طراحی و تدوین نقشه‌ای مطلوب و جامع برای اصلاح تکمیل و ارتقای فرهنگ جامعه نقشه‌ای که بتواند چپستی و چگونگی فرهنگ را تبیین کند و نه تنها راهبردهای اساسی و کلان که راهکارهای عملیاتی و وحدت‌بخش را در عرصه اصلاح فرهنگ ارائه نماید.

ج: کار تشکیلاتی فرهنگی

هر حرکت اجتماعی با استفاده از نیروهای کارآمد و فعال است که می‌تواند بار سنگین خود را به مقصد برساند؛ و حرکت این نیروها تا زمانی که متشکل نشود سبب حرکت‌های دیگر نخواهد شد.

با مراجعه به قرآن آیاتی را می‌یابیم که خداوند در زمینه‌های مختلف به تشکل و حرکت جمعی توصیه و امر کرده است؛ و آیات دیگر را می‌بینیم که توصیه امری فرموده که شکل کامل این امور با تشکل و تشکیلات پدید می‌آید. آیات ۱۹ تا ۲۲ سوره مجادله، آیه ۵۶ سوره مائده و آیه ۶ سوره فاطر گروهی را به نام (حزب‌الله) معرفی می‌نماید و ویژگی‌های خاصی برای آن‌ها بیان می‌فرماید و آن‌ها را مفلح و غالب می‌داند.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در تبیین معنای تشکیلات می‌فرماید:

«تشکیلات یعنی نظم یعنی تقسیم وظایف یعنی ارتباط و اتصال نظام‌اند و منسجم و زنجیره‌ای کار کردن این معنای تشکیلات است و این نه تنها بد نیست بلکه یک چیز خوب و بلکه ضروری است هیچ کاری در دنیا بدون تشکیلات پیش نمی‌رود؛ انقلاب اسلامی ایران هم بدون تشکیلات پیش نرفت و پیروز نشد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۶۰/۱۱/۲۷)

به این ترتیب یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم و لازم برای به ثمر رساندن آرمان‌های انقلاب اسلامی و مبارزه با دشمنی‌های جبهه استکبار همان‌طور که در اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) هم بسیار بر آن مورد تأکید واقع گردیده است مردمی کردن امور و تشکیلاتی کار کردن در عرصه‌های مختلف به‌ویژه عرصه فرهنگی است تکیه بر تشکیلات انقلابی و انجام کار فرهنگی به صورت جمعی در پیشبرد اهداف و آرمان‌های انقلاب اسلامی و مبارزه با دشمنان بسیار لازم و ضروری است همان چیزی که علی‌رغم تأکیدهای امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) کمبود آن

اعمال مدیریت فرهنگی جامعه را از مرحله‌ای محدود و نامناسب عبور دهد و افراد آن جامعه را به بالندگی و توسعه برساند اگر چنین مدیریتی در جامعه وجود نداشته باشد و یا مردم با مدیران ضعیف، کم‌هوش ناآگاه و بی‌تدبیر روبه‌رو باشند طبعاً نباید انتظار شکوفایی فرهنگ و مقولات فرهنگی را داشت. (تقوی، ۱۳۸۴: ۷۶)

در همین راستا امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌فرماید:

«یکی از مهم‌ترین تکالیف ما در درجه اول مهندسی فرهنگی کشور است یعنی مشخص کنیم که فرهنگ ملی فرهنگ عمومی در حرکت عظیم درون‌زا و کیفیت‌بخشی که اسمش فرهنگ است در درون انسان‌ها و جامعه به وجود می‌آید چگونه باید باشد؟ اشکالات و نواقصش چیست؟ و چگونه باید رفع شود؟ کندی‌ها معارضاتش کجاست؟ مجموعه‌ای لازم است که این‌ها را تصویر کند و بعد مثل دست محافظی هوای این فرهنگ را داشته باشد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۸۳/۱۰/۸)

خداوند در قرآن در مورد مهندسی فرهنگی می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (بقره/۲۱)

«ای مردم! پروردگار خود را پرستش کنید؛ آن کس که شما و کسانی را که پیش از شما بودند آفرید؛ تا پرهیزکار شوید.»

در این آیه، مخاطب همه انسان‌ها هستند و با نوعی تکریم دعوت شده‌اند تا به بندگی و اظهار عبودیت رو آورند و به آن‌ها یادآوری شده است که منطق این اظهار بندگی، آن است که او شما را آفریده و پرورش داده است، چونان که نسل‌های پیشین را! و در نهایت متذکر شده است که این عبودیت و عبادت، به انسان قدرت تصمیم‌گیری و اراده و کنترل بر خویش می‌دهد - تادر زندگی گرفتار کژی و ناهنجاری و افراط و تفریط نشود، برای رسیدن به تمایلات خود همه چیز را ویران نکنند و برای ایجاد جامعه‌ای برابر، به استبداد و جباریت دست نزنند و برای کشف نیروهای درونی خود، زندگی خود را درگیر قدرت‌طلبی و امتیازخواهی بر دیگران نسازد. (ترابی، ۱۳۸۷: ۵۴)

برنامه‌ریزی دقیق بسیار مثمر ثمر خواهد بود.

ح: ترویج حجاب و مبارزه با بی‌حجابی

در دهه‌های دوم، سوم و چهارم پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بی‌حجابی و بدحجابی به یکی از دغدغه‌های مردم و مسئولین نظام اسلامی تبدیل شد. لذا باید با بی‌حجابی مقابله کنند.

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این زمینه می‌فرماید:

«حجاب یک ضرورت شریعتی است؛ شریعت است؛ ضرورت شرعی است؛ یعنی هیچ تردیدی در وجوب حجاب وجود ندارد؛ این را همه باید بدانند. این که حالا خدشه کنند، شبهه کنند که آیا حجاب هست، لازم است، ضروری است، نه جای خدشه و شبهه ندارد؛ یک واجب شرعی است که باید رعایت بشود، منتها آن کسانی که حجاب را به‌طور کامل رعایت نمی‌کنند، اینها را نباید متهم کرد به بی‌دینی و ضدانقلابی؛ نه.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۱/۱۰/۱۴)

خداوند در قرآن کریم در این باره می‌فرماید:

«أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يَعْرِفْنَ قُلُوبَهُنَّ وَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا لئن لم ينته المنافقون والذّٰین فی قلوبہم مرضٌ والمرجفون فی المدینة لتغرینک بہم ثم لا یجاورونک فیہا إلا قلیلاً» (احزاب/ ۳۳-۵۹-۶۰)

ای پیغمبر، به همسران و دخترانت و به زنان مؤمنین بگو که جلباب (روسری‌های) خویش را به خود نزدیک سازند. این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد اذیت قرار نگیرند، نزدیک تر است و خدا آمرزنده و مهربان است. اگر من خفکان و بیمار دلان و آن‌ها که اخبار دروغ و شایعات در شهر پخش می‌کنند، دست از کار خود بردارند، تو را بر ضد آنان می‌شورانیم و سپس به مدت اندکی در مجاورت تو نخواهند ماند

البته کسی که شخصیت خود را در بی‌حجابی و نمایش جاذبه‌ها خلاصه نماید و با خودآرایی و عشوه‌گری در جامعه ظاهر شود، نه فقط استعداد‌های انسانی خود را ضایع کرده که استعداد‌های معنوی افراد جامعه را نیز نابود می‌سازد و اخلاق و انسانیت را به ورطه نابودی می‌کشد.

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این زمینه می‌فرماید:

کاملاً محسوس و مشخص است. نداشتن روحیه تشکیلاتی و کمبود افراد تشکیلات ساز و همچنین عدم پیشرفت کارها به‌صورت تشکیلاتی از آسیب‌ها و مشکلاتی است که ریشه بسیاری از آسیب‌های موجود در جامعه انقلابی ایرانی است.

لذا امام خامنه‌ای (مدظله العالی) با درک این مطلب می‌فرماید:

«سؤال مهم و کلیدی این است چرا آدم‌های حزب‌اللهی که خود را در راستای یک هدف قرار می‌دهند نمی‌توانند کار انجام دهند؟ چرا این آدم‌ها بینشان این قدر اختلاف فاحش وجود دارد چه چیزی بین جاسوسان نفوذی در یک تشکیلات وجود دارد که بعد از مدت محدودی با همکاری هم می‌توانند کل سازمان را پایین بیاورند. به‌راستی چه فعالیتی در ارتباط با هم داشتند که ما در جمع حزب‌اللهی این را نمی‌بینیم؟ من اسم این را می‌گذارم مهارت انجام کار تشکیلاتی، آن‌ها اهمیت کار تشکیلاتی را می‌دانند و باهم تلاش می‌کنند که به هدف پست خودشان برسند ولی ما که خود را با هدف‌های عظیم‌تری می‌بینیم و داعیه مسلمان بودن داریم این مهم را پشت گوش می‌اندازیم چرا ما خود را در این مسیر نمی‌اندازیم؟ چرا ما نمی‌توانیم پا روی خواسته خود بگذاریم و به خاطر مصالح تشکیلات از سلاقی شخصی خودمان کوتاه بیایم.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۶/۱/۱۸)

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در جای دیگر در مورد اهمیت مهارت کار تشکیلاتی می‌فرماید:

«ما اعتقادمان این است که بهترین راه و برترین حربه‌ای که می‌تواند این راه‌ها را باز کند و هدایت الهی را در ذهن‌ها و جان‌ها بنشانند و به میدان بیاورد و ثمر بکند؛ یک تشکیلات است.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۶۱/۹/۱۸)

بنابراین اثربخشی اقدام‌های فرهنگی جز در پرتو رعایت انضباط و قواعد کار به دست نمی‌آید. لازمه انضباط نیز تحقق این امور در مجرای کار تشکیلاتی است که در پرتو آن افراد گروه به سطح مناسبی از تحمل و تجربه همکاری با دیگران نائل می‌آیند (سعادت، ۱۳۹۶: ۴۲) از این رو برای به ثمر رسیدن کار فرهنگی با اهداف کلان انجام آن در قالب کار تشکیلاتی منظم و منسجم با مدیریت جهادی و

«مسئله‌ی حجاب و حیای اسلامی است در دانشگاه‌ها که من نسبت به این مسئله دغدغه دارم و من خواهش می‌کنم که هم مسئولان دانشگاه‌ها و رؤسای دانشگاه‌ها، هم مدیران وزارت‌های مربوط به دانشگاه‌ها، هم خود دانشجوها - به خصوص دختر خانم‌ها - به مسئله‌ی حجاب، به مسئله‌ی فاصله‌گذاری بین زن و مرد که در اسلام وجود دارد توجه کنند، به آن اهمیت بدهند، موازین شرعی را در دانشگاه رعایت کنند.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۹/۲/۲۸)

اثر منفی بدحجابی و بی‌حجابی در جامعه ابتدا دامن‌گیر خانواده‌ها می‌شود و الفت و مودت میان زن و شوهر را نشانه می‌گیرد. لذا یکی از راهکارها در مواجهه با تهاجم فرهنگی ترویج حجاب و مبارزه با بی‌حجابی است.

خ: ابتکار عمل و خلاقیت در کار فرهنگی

در مقابله با نفوذ فرهنگی نظام سلطه یکی از مؤثرترین راه‌های مبارزه با ابتکار عمل و خلاقیت و بهره‌گیری از هنر است ابتکار شرایطی است که تحت آن می‌توان از کلیه امکانات موجود به‌منظور رسیدن به هدف استفاده کرد در ابتکار عمل می‌توان برای مقابله با شیوه‌های نفوذ دشمن از تاکتیک‌های منحصر به فرد توسط نخبگان فرهنگی و هنری استفاده کرد و با به دست گرفتن شرایط و شناخت فرصت‌های کلیدی و منابع و امکانات دشمن در روش‌ها و شیوه‌های آنان اختلال ایجاد کرد. (پژوهشکده تحقیقات اسلامی، ۱۳۸۹: ۲۸۲)

برای ابتکار به عمل و خلاقیت در حوزه‌های مختلف باید اتاق‌های فکری با مشارکت بالای اندیشمندان و نخبگان حوزه و دانشگاه و استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی با مطالعات واقع‌بینانه و دقیق این عرصه را به دست گیرند.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در رابطه با اهمیت ابتکار و نوآوری می‌فرماید:

«ابتکار و نوآوری باید بکنید همه قدرت‌های انسانی و فکری خودتان را به کار بیندازید برای اینکه حرف حق را با شیوه‌های جدید و با استدلال‌های تازه بیان کنید. خصوصیت کار فرهنگی این است که باید هوشمندانه باشد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۷۵/۷/۹)

با توجه به تحولات و گسترده‌گی در عرصه تکنولوژی و رسانه و همچنین گسترده‌گی مخاطبین آن خلاقیت در عرصه رسانه از اهمیت بالایی برخوردار است. چرا که امروزه رسانه‌ها نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای را در پیشبرد اهداف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی نظام سلطه دارد. از این‌رو خلاقیت و ابتکار در تولید هوشمندانه و هنرمندانه برنامه‌ها و سریال‌ها با استفاده از جوانان خلاق انقلابی امری ضروری است و هر چقدر رسانه‌ها در این امر کوتاهی کنند به همان نسبت دشمن در نفوذ فرهنگی موفق خواهد بود.

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این حیطه به دست‌اندرکاران عرصه رسانه می‌فرماید:

«بدون هنر، حرف عادی جای خودش را حتی در ذهن کسی پیدا نمی‌کند، چه برسد به اینکه جذاب باشد اگر از ابزار هنر در کارهای علمی و القانات فکری و علمی که از صداوسیما پخش می‌شود استفاده شود ماندگاری و جاذبه آن کارها مضاعف خواهد شد. در همه بخش‌ها بر روی تحقیقات و بر روی هنر خیلی بایستی تکیه کرد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۸۳/۲/۲۸)

د: مقابله با فساد و بی‌بندوباری

در دوران شکوفایی جمهوری اسلامی ایران، استعمار غرب و عوامل داخلی و خارجی آن به روش‌های گوناگون کوشیدند که این مانع بزرگی را از راه توسعه‌طلبی خود بردارند. شیوه‌های مختلف تهاجم فرهنگی از جمله ترویج فساد و بی‌بندوباری از مؤثرترین روش‌های شیطنانی تخریب فرهنگ‌های بومی و دینی و تحکیم پایه‌های استعمار است. با این شیوه رایج، استعمار یا رواج دادن فساد و تباهی، هویت و قدرت اندیشه را از جوانان کشورهای مستعمره می‌گیرد.

امام خمینی (ره) با اشاره به این مطلب می‌فرماید: «در دوره پهلوی، جوان‌های ما را به مراکز فساد کشیدند، تبلیغاتی راجع به فساد اخلاقی عملی به‌قدری زیاد بود که تمام مجله‌ها و روزنامه‌ها در این باب کار می‌کردند. برای اینکه جوان‌های ما را از بین برند و نیروی جوانی را از آن‌ها سلب کنند.» (خمینی، ۱۳۵۸: ۱۲، ص ۱۰۹)

نمونه بارز این توطئه‌ها، اجلاس علمی تحقیقاتی رژیم

با نگاهی به قرآن کریم درمی‌یابیم که چگونه به این فریضه الهی توجهی ویژه شده و برای حفظ ارزش‌های معنوی و اخلاقی به این نظارت همگانی سفارش شده است: «وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» (آل عمران/ ۱۰۴)

و باید از میان شما جمعی دعوت به نیکی کنند و امر به معروف و نهی از منکر نمایند و آن‌ها همان رستگاران‌اند.

و در جایی دیگر می‌فرماید: «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۗ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۗ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ» (آل عمران/ ۱۱۰)

شما (مسلمانان حقیقی) نیکوترین امتی هستید که پدیدار گشته‌اید (برای اصلاح بشر که مردم را) به نیکوکاری امر می‌کنید و از بدکاری باز می‌دارید و ایمان به خدا دارید؛ و اگر اهل کتاب همه ایمان می‌آوردند بر آنان چیزی بهتر از آن نبود، لیکن برخی از آنان با ایمان و بیشترشان فاسق و بدکارند.

امر به معروف و نهی از منکر دو جنبه دارد؛ فردی و اجتماعی. هر کسی موظف است بر رفتار خانواده و اطرافیان خویش نیز نظارت داشته باشد. اگر هر یک از اعضای خانواده، به رفتار نادرست سایرین توجه کند و در موارد ضروری، به نصیحت دلسوزانه بپردازد، مسیر تعالی را بهتر خواهد پیمود؛ سفارشی که بر اساس حدیث امام صادق ع: واجب و وظیفه هر مؤمنی است. «يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ النَّصِيحَةُ لَهُ فِي الْمَشْهَدِ وَالْمَغِيبِ» (علامة مجلسی، ۱۴۰۴: ۷۱، ص ۳۵۸)

در جنبه اجتماعی نیز امت اسلامی موظف‌اند برای از بین بردن نابسامانی‌های اجتماعی، دست به دست هم داده و یکدیگر را یاری دهند. این دو شکل مبارزه با فساد و دعوت به سوی حق، از اصول اسلامی است و اگر به این اصول عمل نشود، همان می‌شود که حضرت علی (ع) فرمود: «امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید که بدان شما بر شما مسلط می‌گردند. آنگاه هر چه خدا را به کمک فراخانی، جواب ندهد» (نهج البلاغه، نامه ۴۷) لذا یکی از راهکارهای در مواجهه با تهاجم فرهنگی امر به معروف و نهی از منکر است؛ چرا که با امر به معروف و نهی از منکر خوبی‌ها

اشغالگر قدس بود که در سال ۱۳۶۳ با هدف دستیابی به بهترین راه مبارزه با مذهب شیعه و انقلاب اسلامی ایران برگزار شد. در پایان، برای مبارزه با انقلاب چندین راهکار بیان شد که ترویج فساد و بی‌بندوباری، اعتیاد، رشوه‌خواری و اشاعه فرهنگ پوچ‌گرایی از این راهکارها است. (شاهرخ زاده، ۱۳۷۶: ۴۲)

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در این زمینه می‌فرماید:

«کار مبارزه با فساد را چه در دولت و چه در قوه قضائیه به افراد مطمئن و برخوردار از سلامت و امانت بسپارید. دستی که می‌خواهد با ناپاکی دربیفتد باید خود پاک باشد و کسانی که می‌خواهند در راه اصلاح عمل کنند باید خود برخوردار از صلاح باشند.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۸۰/۲/۱۰)

یکی از اهداف استعمارگران از ترویج فساد، نابودی پاکي و عفت و حجاب در خانواده‌های مذهبی است و با برنامه‌ریزی می‌کوشد فساد و بی‌بندوباری را آرام آرام در خانواده‌های مسلمان، جایگزین ارزش‌های اسلامی کند. (شاهرخ زاده، ۱۳۷۶: ۴۳)

پیامد فساد و بی‌بندوباری، از هم‌پاشیدگی خانواده و بی‌اثر شدن کارکردهای آن است. لذا نظام جمهوری اسلامی و مسئولان باید با فساد و بی‌بندوباری بجنگند و نگذارند این موارد در جامعه رواج پیدا کند و برای تحقق بخشیدن این باید شبانه‌روزی تلاش کنند چون جامعه‌ای که فساد و بی‌بندوباری در آن رواج پیدا کند در پذیرش تهاجمات فرهنگی پیش قدم و آسیب‌پذیر هستند.

ر: ترویج ارزش‌ها با امر به معروف و نهی از منکر
بعثت پیامبران برای آشنا کردن مردم به ارزش‌های الهی بوده و کسانی هم که با آنان مخالف بودند و می‌کوشیدند ضد ارزش‌ها را ترویج دهند، با امر به معروف و نهی از منکر پیامبران روبرو می‌شدند. از این رو، پیامبران الهی، تشویق به انجام رفتار پسندیده و پرهیز از کارهای زشت و ناپسند را در رأس برنامه‌های هدایت‌گری خویش قرار می‌دادند.

امر به معروف و نهی از منکر، نظارت عمومی افراد جامعه بر همدیگر است و از مهم‌ترین واجبات محسوب می‌گردد و نیز بهترین وسیله برای جلوگیری از تهاجم فرهنگی است.

در جامعه به بدی‌ها غلبه می‌کند و با این روش در مقابل تهاجم فرهنگی دشمنان در امان می‌مانند و نمی‌گذارند اهداف دشمن در جامعه عملی شود.

* نتیجه‌گیری

دشمنان اسلام و ایران اسلامی در دوران معاصر به‌ویژه بعد از انقلاب اسلامی ایران بیشترین توان خود را در راستای هجوم به فرهنگ اسلامی به کار برده و در این مسیر از هیچ اقدامی فروگذار نکرده‌اند. از این رو بحث نفوذ از مباحثی است که در جامعه کنونی ما دارای اهمیت بسیار زیادی است. نتایج پژوهش نشان داد که راهکارهای قرآنی مقابله با نفوذ دشمن در ج.ا.ا با تأکید بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در حوزه اعتقادی عبارت‌اند از: تقویت ایمان دینی با تمسک به اسلام و قرآن، ترویج عبادت و بندگی، دوری از هوای نفس و شهوت پرستی و در حوزه سیاسی شناخت دشمن و روش‌های دشمنی او، حفظ استقلال و نفی سلطه، تقویت بنیه نظامی و رصد فعالیت‌های دشمن و در حوزه اجتماعی تقویت خودباوری و حس اعتماد به نفس در مردم و در حوزه اقتصادی توسعه و پیشرفت اقتصادی، اقتصاد مقاومتی که با شناخت و استفاده و بهره‌برداری از این راهکارهای ذکر شده تا حد زیادی شاهد مقابله و جلوگیری از رشد این تهاجمات باشیم. با توجه به بررسی‌های انجام‌شده نفوذ فرهنگی از جایگاه بالاتری نسبت به سایر حوزه‌های نفوذ دشمن، برخوردار است چرا که امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بر این نظر است که نفوذ فرهنگی مجموعه اقدامات برنامه‌ریزی شده نظام سلطه است که پس از شکست در نبرد سخت برای شکست گفتمان انقلاب اسلامی و در تداوم تقابل و دشمنی‌ها به‌منظور فروپاشی و براندازی کلید خورده است لذا راهکارهای فرهنگی در دو حوزه حیطة معرفتی - شناختی و حوزه رفتاری که در راهکارهایی که در حوزه معرفتی بررسی شد این نتیجه به دست آمد که با توجه به تأکیدات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) قبل از انجام هر اقدامی برای مقابله با نفوذ فرهنگی باید دشمنی دشمن و تقابل او را با انقلاب اسلامی پذیرفت. سپس ارزش‌های دینی را ترویج داد و آنگاه برای پیدا کردن نقاط ضعف و آسیب‌ها و کاستی‌های آن اقدام به شناختن

و شناساندن فرهنگ اسلامی ملی خود به قشر جوان کرد. در راهکارهایی که در حوزه رفتاری پرداخته شد با توجه به توصیه‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) این نتیجه به دست آمد که با برای مقابله با نفوذ فرهنگی باید با مدیریت صحیح و درست و طراحی نقشه‌ای مطلوب و جامع جهت ارتقا فرهنگ گام برداریم همچنین طبق فرموده معظم له برای پیشرفت هر اقدام فرهنگی جهت سد نفوذ دشمن باید با تشکیلات منظم انجام شود و برای نتیجه بهتر کار تشکیلاتی باید سلاقی شخصی را کنار گذاشت. همچنین امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تأکید دارند برای انجام کار فرهنگی باید ابتکار عمل و خلاقیت را به دست گرفت و در جهت جذاب سازی آن باید از ابزار هنری و غیره استفاده کرد.

* پیشنهادها

الف. پیشنهاد اجرایی:

- ۱- یافته‌های اعتقادی، سیاسی-اجتماعی و اقتصادی این پژوهش در اختیار سازمان‌ها و ارگان‌های لشکری و کشوری قرار گیرد تا در برنامه‌ریزی‌های مقابله با تهاجم فرهنگی مورد بهره‌برداری قرار گیرد.
- ۲- تقویت آموزش و پژوهش: برنامه‌های آموزشی و پژوهشی برای تقویت فرهنگ و ارزش‌های اسلامی باید توسعه یابند. این برنامه‌ها باید به‌طور جدی به موضوعاتی مانند تاریخ، ادبیات، هنر و فلسفه اسلامی توجه کنند و ارزش‌های اسلامی را به جامعه ارائه دهند.
- ۳- ترویج فرهنگ ملی: برنامه‌هایی برای ترویج فرهنگ ملی و ارزش‌های ایرانی باید توسعه یابند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل ترویج زبان فارسی، ادبیات و شعر فارسی، هنرهای محلی و سنت‌های ملی باشند.
- ۴- تقویت رسانه‌های ملی: رسانه‌های ملی باید تقویت شوند تا بتوانند به‌خوبی با تهاجم فرهنگی مقابله کنند. این امر شامل تولید محتوای متنوع و کیفی در رسانه‌های ملی، ترویج برنامه‌های فرهنگی و هنری ایرانی و تقویت نقش رسانه‌های ملی در ترویج ارزش‌های اسلامی است.
- ۵- تشویق هنر و فرهنگ ایرانی: برنامه‌هایی برای تشویق هنر و فرهنگ ایرانی باید توسعه یابند. این

۵- بررسی نقش آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها و حوزه علمیه‌ها: در مقابله با تهاجم فرهنگی: بررسی نقش آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها و حوزه علمیه‌ها در تقویت ارزش‌های اسلامی و مقابله با تهاجم فرهنگی. این پژوهش‌ها می‌توانند شامل بررسی برنامه‌های آموزشی، نقش مدارس و مدارس دینی باشند.

۶- بررسی تأثیر فضای مجازی در تهاجم فرهنگی: بررسی تأثیر فضای مجازی بر تهاجم فرهنگی و نقش آن در ترویج ارزش‌های اسلامی. این پژوهش‌ها می‌توانند شامل تحلیل فعالیت‌های آنلاین، نقش شبکه‌های اجتماعی و تأثیر آن‌ها بر جوانان باشند.

مهم شامل حمایت مالی و حمایت از هنرمندان و نویسندگان ایرانی، برگزاری نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های هنری و فرهنگی و ترویج هنرهای محلی و سنتی است.

۶- تقویت همکاری بین‌المللی: همکاری با سایر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در زمینه مقابله با تهاجم فرهنگی می‌تواند مؤثر باشد. این مهم شامل تبادل فرهنگی، توسعه برنامه‌های مشترک فرهنگی و هنری و ترویج ارزش‌های اسلامی در سطح بین‌المللی است.

۷- توسعه فضای مجازی: توسعه فضای مجازی و ترویج محتوای اسلامی و فرهنگی در این فضا می‌تواند مؤثر باشد. این امر شامل تولید محتوای متنوع و کیفی در شبکه‌های اجتماعی، ترویج وبلاگ نویسی و یادکست‌های فرهنگی و اسلامی است.

۸- تقویت نظارت و قوانین: نظارت بر فعالیت‌های فرهنگی و هنری و اجرای قوانین مربوط به مقابله با تهاجم فرهنگی

ب. پیشنهاد پژوهشی:

۱- بررسی عوامل تهاجم فرهنگی: انجام پژوهش‌های دقیق برای شناسایی عوامل تهاجم فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی ایران. این پژوهش‌ها می‌توانند شامل تحلیل رسانه‌ها، فضای مجازی، آموزش و پرورش و سیاست‌های فرهنگی باشند.

۲- بررسی تأثیرات تهاجم فرهنگی: بررسی تأثیرات تهاجم فرهنگی بر جوانان، خانواده‌ها، جامعه و فرهنگ ایرانی. این پژوهش‌ها می‌توانند شامل تحلیل تغییرات ارزش‌ها، رفتارها و نگرش‌ها باشند.

۳- بررسی راهکارهای مقابله با تهاجم فرهنگی: بررسی راهکارهای موجود و مؤثر برای مقابله با تهاجم فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی ایران. این پژوهش‌ها می‌توانند شامل بررسی تجربیات داخلی و سایر کشورها، برنامه‌ها و سیاست‌های فرهنگی داخلی باشند.

۴- بررسی نقش رسانه‌ها در تهاجم فرهنگی: بررسی نقش رسانه‌ها در تهاجم فرهنگی و تأثیر آن بر جامعه. این پژوهش‌ها می‌توانند شامل تحلیل محتوای رسانه‌ها، نقش رسانه‌های خارجی و تأثیر آن‌ها بر جوانان و جامعه باشند.

* منابع

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. آقا یخشى، على اكبر. (۱۳۸۶). فرهنگ علوم سياسى، (چاپ دوم)، تهران: انتشارات مینو.
۴. الوانى، سيد مهدى. (۱۳۸۶). مدیریت عمومی، (چاپ سی و یک)، تهران: انتشارات نشر نی.
۵. تقوى، سيد رضا. (۱۳۸۴). تأملات فرهنگى، تهران: انتشارات مؤلف
۶. حافظ نیا، محمدرضا و ديگران. (۱۳۸۲). تحلیل مبانی جغرافیایی قدرت ملی جمهوری اسلامی ایران، تهران، بی جا.
۷. حسینی، سيد رضا. (۱۳۸۹). لیبرالیسم چه می گوید: نقد و نظری بر فرهنگ و اندیشه لیبرالیسم، قم،
۸. خلف تیریزی، محمدحسین. (۱۳۵۷). برهان قاطع، (چاپ دوم)، تهران: انتشارات امیر کبیر.
۹. دهخدا، علی اکبر. (۱۳۶۱). لغتنامه، (چاپ اول)، تهران: انتشارات امیر کبیر.
۱۰. زکریای، محمدعلی. (۱۳۹۰). فرهنگ مطهر، (چاپ سوم)، بی جا، انتشارات جامعه و فرهنگ.
۱۱. راجی، محمد مهدی. (۱۳۹۷). خاطرات آقای سفیر، تهران: نشر نی.
۱۲. رنجبران، داوود. (۱۳۸۸). جنگ نرم، تهران: انتشارات ساحل اندیشه
۱۳. شایان مهر، علیرضا. (۱۳۷۹). دایرةالمعارف تطبیقى علوم اجتماعى، (چاپ اول)، بی جا: انتشارات کیهان.
۱۴. فاضلى، نعمت الله. (۱۳۸۷). فرهنگ و دانشگاه، (چاپ دوم)، تهران: انتشارات ثالث.
۱۵. مصباح یزدی، محمد تقی. (۱۳۸۱). تهاجم فرهنگى، قم: انتشارات موسسه امام خمینی (ره).
۱۶. مصباح یزدی، محمد تقی. (۱۳۷۸). جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، تهران: انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی.
۱۷. مطهری، مرتضى. (۱۳۶۸). یادداشت‌های شهید مطهری، بی جا: انتشارات صدرا.
۱۸. معین، محمد. (۱۳۶۲). فرهنگ فارسی، بی جا: انتشارات امیر کبیر.
۱۹. مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۷۴). تفسیر نمونه، (چاپ اول)، تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه.
۲۰. کاشفی، محمدرضا. (۱۳۹۰). تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، (چاپ سوم)، بی جا: انتشارات مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی.
۲۱. گولد، جولیسوس. (۱۳۷۶). فرهنگ علوم اجتماعى، ترجمه گروهی از مترجمان تهران، بی جا: انتشارات مازیار.
۲۲. گنج خانی، احمد. (۱۴۰۲). راهکارهای مواجهه با تهاجم فرهنگى در نیروهای مسلح با تأکید بر خانواده، (چاپ اول)، قم: انتشارات حوزه علمیه.
۲۳. کریمی، یوسف. (۱۳۸۲). روان شناسی اجتماعى: نظریه‌ها، مفاهیم و کاربردها (چاپ یازدهم). تهران: نشر ارسباران.

مقالات

۱. آصفی، محمد مهدی. (بی تا). دنیای اسلام و تهاجم فرهنگى غرب، دفتر تبلیغات حوزه علمیه، قم.
۲. بابایی، حسن. (۱۳۸۳). راه‌های مقابله با تهاجم فرهنگى، مجله مبلغان، شماره ۶۲.
۳. ترابی، احمد. (۱۳۸۷). قرآن و مهندسی فرهنگى، پژوهش‌های قرآنى شماره ۵۴ و ۵۵ ویژه‌نامه قرآن و مهندسی فرهنگى، بی جا.
۴. پژوهشکده تحقیقات اسلامی. (۱۳۸۹). مجموعه مقالات کنگره نقش مهدویت در نبرد ناهم‌تراز، قم.
۵. حسینی نژاد، ملکوتیان، بی بی راضیه، مصطفی. (۱۳۹۹). چپستی و چرایی نفوذ فرهنگى نظام سلطه و راهکارهای مقابله مطالعات انقلاب اسلامی، شماره ۶۰.
۶. حیدری، غلام رسول. (بی تا). افغانستان - فرهنگ - تمدن، پایگاه اندیشه، فصلنامه تخصصی در حوزه دین و فرهنگ، شماره ششم.
۷. زاهدی، فاطمه. (۱۳۹۱). آسیب شناسی تهاجم فرهنگى بر کارکرد خانواده، فصلنامه‌ای در عرصه مطالعاتی زنان و خانواده، بی جا.
۸. سعادتى، سعید. (۱۳۹۶). رسالت و نقش تشکیلات انقلابی، تهران: انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع).
۹. شاهرخ زاده، زهرا. (۱۳۷۶). تهاجم فرهنگى، تحقیق پایانی دوره کارشناسی، جامعه الزهراء، قم.

راهکارهای قرآنی مقابله بانفوذ دشمن در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

۱۰. محسنیان راد، مهدی. (۱۳۷۶). انتقاد در مطبوعات ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، محدود، مجموعه مقالات برگزیده، بی‌جا.

۱۱. محمدی، محمدعلی. (بی‌تا). رابطه عزم ملی و تقویت مقاومت اسلامی از نگاه قرآن، گروه علوم قرآنی، پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن، قم.

۱۲. نساجی زواره، اسماعیل. (۱۳۹۲). مجله پاسدار اسلام، شماره ۳۸۳، پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، قم.

سایت

1-<https://farsi.khamenei.ir>

2- <https://www.leader.ir/fa/letter>

3- <https://leadership.zbmu.ac.ir/fa/news/1871>

4-<https://aghigh.ir/fa/news/72249>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی